

Illustrer : periodiek voor de alumni van de Universiteit Utrecht

<https://hdl.handle.net/1874/404234>

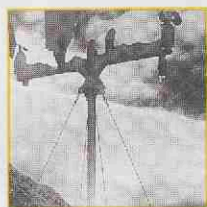
illustrer 5

De Opinie

William Uricchio omarmt televisie als cultuurdrager

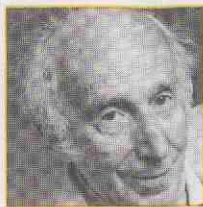
4

Zieke gletsjer

Meteoroloog meet slinkende ijsmassa in Zwitserland

7

Leo Vroman

Ontmoette zijn grote liefde Tineke bij Unitas. En andere alumniportretten

11

Adres onbekend

Het adresbestand van Illuster is in recordtijd uitgegroeid naar 62.000 namen. Maar van veel afgestudeerden is het adres nog onbekend. Oproep aan lezers om mee te zoeken naar de studiegenoten van weleer.

17

Frans de Waal

Docent en leerling over het gedrag van de aap

13

PhD-programma voor briljante buitenlanders

Excellente buitenlandse promovendi kunnen in Utrecht, à raison van twintigduizend gulden per jaar, hun dissertatie komen schrijven. Zes Utrechtse onderzoekscholen doen mee aan een pilot-project. Bij de faculteit Wiskunde is de eerste 'PhD-student' inmiddels gepromoveerd.

"Bij het ministerie vroeg men zich af hoe het toch kwam dat briljante Aziaten nooit in Nederland hun dissertatie afronden." Karel van Rosmalen (adjunct-directeur externe strategie) en Gerhard van de Rhoer (project-coördinator internationale relaties), beide betrokken bij de voorbereiding van het PhD-programma, kunnen nog lachen om zo veel onbegrip. "De Nederlandse tweefasenstructuur verschilt totaal van de onderzoekersopleidingen in de rest van de wereld. Niets ten nadele van onze assistenten-in-opleiding hoor; hun kwaliteit is prima. Maar zo'n aio-stelsel is niet bepaald geschikt voor uitmuntende buitenlandse studenten. Die willen helemaal niet in dienst treden van de universiteit, maar gewoon snel en doelgericht bij een bepaalde hoogleraar promoveren. En daar willen ze best voor betalen. In de Angelsaksische wereld is het immers heel normaal om geld mee te nemen als je wilt promoveren." Professor W.J. van den Akker van de Onderzoeksschool Geschiedenis & Cultuur beaamt de noodzaak van het programma: "Jaarlijks vroegen wel tien goede buitenlandse studen-

ten naar de mogelijkheden om bij ons hun PhD te halen. Denk aan kunsthistorici die zijn gespecialiseerd in de Renaissance. Maar binnen het rigide Nederlandse systeem kon ik moeilijk iets voor ze doen. Ze moesten gelijk vier jaar komen, of het feest ging niet door." Met het vorig jaar in het leven geroepen PhD-programma hoopt de Universiteit Utrecht dit probleem te omzeilen. Zes Utrechtse onderzoekscholen krijgen tot het jaar 2000 elk vijftigduizend gulden per jaar om de aanloopkosten van het programma te dekken. Het betreft het onderzoeksinstituut Veterinaire Wetenschappen, het Mathematisch Researchinstituut, het Instituut voor Ruimtelijk Onderzoek, de Helmholtz-onderzoeksschool (biofysica en geneeskunde) en de twee onderzoeksinstituten van Letteren: Geschiedenis & Cultuur en Taal & Spraak. De typische PhD-student heeft bij de eigen universiteit vaak al een soort onderzoekersopleiding gevolgd, maar wil in een latere fase bij een toonaangevende hoogleraar uit zijn vakgebied promoveren. Zo'n promovendus *vervolg op pagina 8*

Thema

Utrecht internationaal

'De Universiteit Utrecht wil haar internationale positie versterken en zich profileren als Europese universiteit.' Zo staat het te lezen in het Ontwikkelingsplan. Maar hoe word je een Europese top-universiteit? En hoe kun je meten of het gelukt is? In Amerika horen ranking en rating tot de vaste academische praktijk. Europa moet dat onderling vergelijken van de sterke en zwakke punten nog een beetje leren. Mag Utrecht zich vergelijken met Heidelberg? In dit themanummer geen toptien van beste universiteiten, maar wel een poging tot een plaatsbepaling. Met vooral veel reportages uit de internationale praktijk van het onderwijs en onderzoek. Een Griekse afstudeerder op zoek naar werk. Een Amerikaanse mediadeskundige over onze nationale televisiecultuur. Een Nederlandse meteoroloog in Zwitserland. Een Kameroense promovendus in het Academieggebouw. Speciale aandacht in dit nummer voor de Utrechtse alumni die zijn uitgezwermd naar het buitenland. Twee dichtende wetenschappers in Brooklyn, New York. Twee bestuurders op de Nederlandse Antillen. Een gedragsonderzoeker in Atlanta.

Cosmopolieten

Amerikanen praten altijd over geld, zo wil het cliché. Helemaal onjuist is dat niet. In een restaurant in Boston vertelde een vrouw mij ongevraagd dat zij als striptease-danseres had gewerkt. Wat moet je anders, zei ze, als je met twee kinderen niet rondkomt van de bijstand? Iets anders vond ik veel opvallender. Amerikanen praten ook graag over politiek. In Nederland is politiek de absolute 'no-go area' van het geanimeerde gesprek. Ik geloof dat ik sinds het verdwijnen van Van Agt nooit meer een verhitte conversatie over politiek heb gevoerd.

Zo niet in Amerika. De politieke onvrede ligt er voor het oprapen. 'There's something rotten in the state of America', bleef de vroegtijdig uitgetreden stripper maar herhalen. Naast haar zat haar echtgenoot een beetje weg te suffen. Hij was moe, want hij had twee banen. Overdag in de fabriek, 's avonds in een ijzerwinkel. Vroeger konden we denken: ach, dat is Amerika. Bij ons is het gelukkig een stuk beter geregeld. Maar in deze tijd van internationalisering kan dat niet meer. Overall komen we cosmopolieten tegen, die ons vertellen dat de luiken open moeten en de kussens opnieuw geschud. Nederland moet in de pas lopen met het buitenland. In hun ogen is het buitenland altijd een voorbeeld van dynamiek, welvaart en een bewonderenswaardig niveau.

Maar wie met Fransen, Britten of Amerikanen praat, hoort vooral gekanker, vaak over dezelfde problemen als in Nederland. De cosmopolieten beschouwen het buitenland echter als een supermarkt van ideeën, waar zij hun ideologische karretje kunnen laden. Daar trekt iemand een pak Amerikaanse dynamiek uit het schap, zonder zich te bekommeren over de keerzijde. Iets verderop pleit iemand voor Amerikanisering van het hoger onderwijs. Hij heeft het steeds maar over Harvard, maar nooit over de University of the Appalachians.

Deze cosmopolieten van het publieke debat zijn provincialen van de ergste soort. Mensen bij wie het gras van de buurman altijd groener is. Een buitenlander zal nooit zo denken. Ondanks al zijn gekanker kent een Amerikaan geen beter land dan de USA. Voor een Fransman gaat er niets boven Frankrijk. Eigenlijk lopen wij, de echte provincialen, nog het meest in de pas met het buitenland. Omdat we zo gehecht zijn aan ons eigen egalitaire landje met zijn curieuze consensus-cultuur.

Peter Giesen
redacteur de
Volkscrant

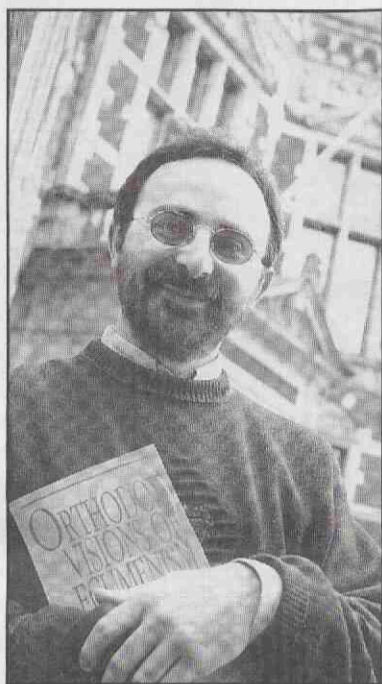

Televisiekijken is makkelijker dan bidden

De sprong

Net afgestudeerd. Wat nu?

Naam: Nikos Tsakirakis (36)
Opleiding: Theologie
Afgestudeerd: 6 december 1996
Toekomst: Verder in het onderzoek

Een 'echte' studententijd heeft Nikos Tsakirakis niet gehad. Hij studeerde meer individueel. Hij was ouder dan de rest, en getrouwd.

Na zijn studie theologie zou Nikos het liefst met wetenschap bezig blijven. Maar dat is moeilijk. Aan de ene kant ben je als Nederlandssprekende Griek uniek. Aan de andere kant is er weinig geld voor promotie-onderzoek. Hij pluist graag dingen uit en is regelmatig in universiteitsbibliotheken te vinden. Daar beoefent hij zijn grote hobby: het inventariseren van oude drukken van Griekse boeken. Dat is belangrijk voor de Griekse cultuurgeschiedenis. Hij had theologie gestudeerd in Thessaloniki en onder andere gewerkt in een klooster op het religieuze 'manneneiland' bij de Berg Athos. In 1986 kwam hij naar Nederland om priester te worden bij de Grieks-orthodoxe gemeente in Utrecht. Na zijn dienstplicht in Griekenland en enkele cursussen Nederlands ging hij studeren aan de Utrechtse universiteit. Dat was in 1993. Tegelijkertijd bleef hij als assistent-afdelingsmanager van een Albert-Heijn-filiaal werken, want er moest toch geld verdiend worden. Dan maar vakken vullen en roosters maken. Het studeren was moeilijk. Honderden bladzijden moest hij verwerken. Niet alleen in het Nederlands, maar ook in het Engels en Duits. Vooral dat laatste gaf problemen. Hij specialiseerde zich in oecumenica, want hij wilde meer te weten komen over de westerse

kerken en hun onderlinge dialogen. De kwaliteit van de opleiding is beter dan in zijn geboorteland. Nu zou hij verder willen met zijn vak. Het plan is om met een onderzoeksvoorstel bij NWO aan te kloppen. Misschien dat dat wat oplevert. Mocht het met de wetenschap niets worden, dan gaat hij door voor het leraarschap. Daar heeft hij al ervaring in. Theologen hebben zeker een taak in deze seculiere tijden, vindt Nikos. Mensen mogen best wat bewuster leven. Geestelijk, niet alleen materieel. Het is jammer dat het laatste zo domineert tegenwoordig. Televisiekijken is makkelijker dan bidden. Of hij optimistisch is? Als het mooi weer is, ja. Maar het kan verkeren. Wat een baan in het onderwijs betreft maken autochtone Nederlanders waarschijnlijk meer kans, hoewel hij ook over een Nederlands paspoort beschikt. Een onderwijsgraad geeft meer vertrouwen. Als het moet, gaat hij die behalen. Hij wil sowieso in Nederland blijven. Zijn vrouw is half-Nederlandse en hij beschouwt het drassige polderland als zijn tweede thuis. De mensen zijn vrij aardig, het is goed georganiseerd. Grieken zijn alleen gastvrij. Je krijgt niet één koekje bij de thee, maar zoveel je wilt. Nederlanders zijn wat dat betreft een beetje beneepen. Zal wel aan het calvinisme liggen. Daar begint hij nu langzaam iets van te begrijpen. Gelukkig kunnen Nederlanders ook veranderen. Zijn Nederlandse vrienden worden vanzelf losser als ze op bezoek zijn. Ze reageren op de Griekse openheid. Een voordeel van de multiculturele samenleving. (OvdW)

Illustrerzijde

Citaten uit de krant

Geurdeskundige professor Ep Köster, in de Telegraaf:

"Ik ben een echte snuffelaar: in garderobes mag ik graag even aan dameskleding ruiken! Als ik een concertzaal binnenkom en iedereen heeft weer eens zo'n populair muskusluchtje op, denk ik toch 'wat een wilde beestebende!'. Nee, een licht opgespoten luchtje als amber, dat vind ik lekker. Wist je dat amber uit de maag van een potvis komt? Ja, ik vind zelfs de kots van een potvis lekker ruiken!"

Bert van Zutphen, hoogleraar Proefdierkunde, in NRC Handelsblad:

"De wetenschap is druk bezig met het ontwikkelen van alternatieven voor de huidige dierproeven, maar de regelgevende autoriteiten hebben een bijna vanzelfsprekende voorzichtigheid bij het accepteren van zulke tests. Een bestaande proef laat zich moeilijk verdringen omdat die zich al bewezen heeft."

Christien Brinkgreve, hoogleraar Algemene Sociale Wetenschappen, in het Utrechts Nieuwsblad:

"Deze maatschappij stelt eisen die vroeger niet aan de orde waren. Dat geldt extra voor vrouwen. Je komt er niet meer als je alleen ingetogen, bescheiden, dienstbaar, gehoorzaam en onderdanig bent. Verlegenheid was vroeger een passend betoon van sociale afstand. Je kende je plaats. Nu is het iets hinderlijks waar mensen, al of niet door middel van trainingen, van af willen."

Hans Ossebaard, onderzoeker Centrum voor Verslavingsonderzoek, in het Utrechts Nieuwsblad:

"Roesbeleving wordt vaak geïnterpreteerd als een bedreiging van de maatschappelijke orde. Juist vanwege dat onthechtende effect: je plaatst je even overal buiten. Waarom zijn mensen zo bang als ze een feestje hebben op de zaak? Omdat ze vrezen dat ze met een paar borrels op hun collega eindelijk durven zeggen wat ze echt van hem vinden. Misschien zijn mensen in een roes wel het meest zichzelf."

David de Wied, emeritus hoogleraar Geneeskunde, in NRC Handelsblad:

"Als je te veel onderzoek op bestelling doet, hoe nuttig en relevant ook, of als economische motieven een te grote rol spelen, bepalen industrie en ministerie van Economische Zaken te veel welk wetenschappelijk onderzoek in Nederland gebeurt. Er blijft dan te weinig speelruimte over voor het vrije onderzoek. Er zijn veel onderzoekers die het best presteren als je ze hun gang laat gaan."

Maarten van Rossem, historicus, in het Utrechts Universiteitsblad:

"Ik heb zeven maanden in de Verenigde Staten gewoond, maar zou er niet aan moeten denken er mijn hele leven te slijten. Ze spreken een andere taal, dat is van wezenlijke betekenis. Je gaat het Nederlands vreselijk missen, is me tijdens die zeven maanden opgevallen. Je kunt je praatplicht niet kwijt. Ter compensatie heb ik blocnotes volgeschreven, maar dan nog: ik zou er verkommeren. Temeer daar Nederland een ongelooflijk prettig landje is. Dat vergeten we wel eens: het is hier erg melig, maar wel uitermate prettig."

Utrecht werft veel studenten buiten regio

Grote, algemene universiteiten zijn voor hun studentenwerving nog steeds sterk aangewezen op de regio. Zowel de twee Amsterdamse instellingen als de Leidse en Rotterdamse universiteit halen tweederde van hun

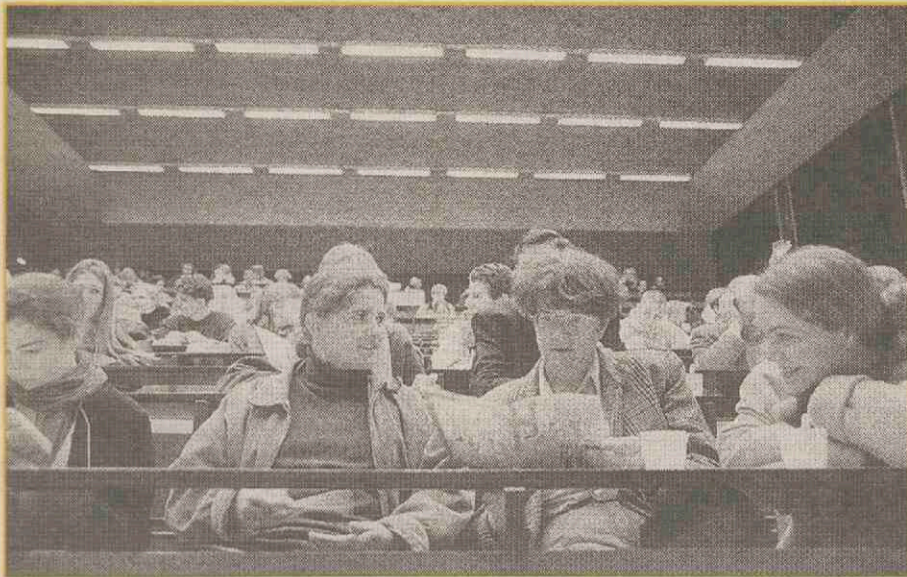
studenten uit het eigen 'onderwijsgebied' plus twee aangrenzende gebieden, zo blijkt uit een overzicht dat het CBS half november publiceerde. Opvallende uitzondering is de Universiteit Utrecht, die maar eenderde van

de studenten van dichtbij haalt.

De laatste twaalf jaar zijn alle universiteiten meer buiten hun eigen regio gaan werven. Bij de grote instellingen geldt dat vooral voor Utrecht. Deze universiteit haalt nog maar 19 procent van haar eerstejaars uit de onderwijsregio 'Utrecht en omstreken', tegen 28 procent in 1982.

Van de algemene instellingen heeft de Rijksuniversiteit Limburg de meeste vooruitgang geboekt in het werven buiten de eigen regio. In 1982 was nog bijna zestig procent van alle eerstejaars afkomstig uit zuidelijk Limburg, dat aandeel is nu ruim een kwart.

Op 8 en 9 november kwamen meer dan drieduizend VWO-scholieren – vaak in gezelschap van hun ouders – naar de voorlichtingsdagen van de Universiteit Utrecht. De voorlichting op vrijdag was dit jaar nieuw. Het is een uitkomst voor scholieren die op zaterdag een bijbaantje hebben. Bovendien kunnen ze op die dag de universiteit 'in bedrijf' zien.

Europees netwerk vrouwenstudies

Het college van bestuur heeft voor de komende vier jaar een ton per jaar beschikbaar gesteld aan de vakgroep Vrouwenstudies Letteren voor internationaliseringsactiviteiten. Vrouwenstudies krijgt het geld – afkomstig uit de stimuleringsgelden Onderwijs en Onderzoek – onder meer voor het opzetten van een Europees thematisch netwerk 'Women's Studies'. Dit plan wordt ondersteund door de Europese Commissie.

Het netwerk wordt een platform voor reflectie waaraan beoefenaren van het hele vakgebied in de landen van de Europese Unie deel kunnen nemen. Het is bedoeld voor het evalueren

en vergelijken van de kwaliteit van leerplannen. Vrouwenstudies is blij met de taak het netwerk te ontwikkelen. "Dit betekent dat het vakgebied gewaardeerd wordt op Europees niveau", zegt C. Ramrath, medewerkster internationalisering van Vrouwenstudies Letteren. "Het netwerk vormt een directe gesprekspartner voor de Europese Commissie. Daardoor zijn we niet langer een van de tweeduizend kleine Erasmus-netwerkjes die verder geen impact hebben op het onderwijsbeleid van de Europese Unie."

Met het universitaire stimuleringsbeleid wil het college van bestuur inspelen op nieuwe

ontwikkelingen in het onderzoek en onderwijs. Zo zal er ook stimuleringsgeld gereserveerd worden voor activiteiten op het terrein van de Franse Taal en Cultuur. De Franse ambassade heeft tegenover de universiteit de wens uitgesproken om de enigszins gespannen relatie tussen Frankrijk en Nederland – veroorzaakt door het Nederlandse drugsbeleid en de Franse kernproeven – te verbeteren. Gedacht wordt aan de ontwikkeling van een cursus Franse Taal en Cultuur die wordt aangeboden aan Nederlandse studenten die stage willen lopen in Frankrijk.

Extra geld voor vrouwelijk talent

Excellente vrouwelijke wetenschappers komen in aanmerking voor een premie waarmee ze de wachperiode voor een vaste aanstelling kunnen overbruggen. De Universiteit Utrecht wil zo vrouwelijk talent binden. Faculteiten kunnen de vrouwen voor maximaal drie jaar aanstellen en delen de salariskosten gelijkmatig met de universiteit. Daarna moeten ze de vrouwen in vaste dienst nemen. De bijdrage vanuit het universiteitsbestuur aan

de vrouwvriendelijke regeling is dit jaar één ton en loopt op tot drie ton in 1998. Vanaf 1998 kunnen zes vrouwelijke universitaire docenten via de premie aan het werk zijn. Voorwaarde is dat de vrouwen hooggekwalificeerd zijn.

De universiteit heeft, na jaren overleg met de bestuurscommissie emancipatiebeleid, de regeling ingesteld om iets te doen aan de ondervertegenwoordiging van vrouwen op

hogere functies. Zeventien procent van het wetenschappelijk personeel in Utrecht is vrouw.

De bestuurscommissie emancipatiebeleid is tevreden met het behaalde resultaat, hoewel ze oorspronkelijk om een tweemaal zo hoge universiteitsbijdrage had gevraagd. Het percentage vrouwelijk personeel zal door een premiereregeling voor zes vrouwen niet noemenswaard veranderen.

Meer samenwerking met gemeente

De Universiteit Utrecht en de gemeente Utrecht gaan de reeds bestaande samenwerking intensiveren. Er zal onder meer een vraagbaak opgezet worden die bestuurders en medewerkers sneller op weg helpt bij het vinden van de juiste 'counterpart' in de andere instelling. Een ander plan is een gezamenlijke voorlichtingscampagne om duidelijk te maken dat Utrecht een aantrekkelijke studentenstad is. Het wetenschappelijk onderzoek ten behoeve van Utrecht moet worden bevorderd, met name op gebied van de gezondheidszorg, de invloed van kennis-technologie op onderwijs en werkgelegenheid en sociale uitsluiting van bepaalde groepen in de samenleving. Ten slotte wordt gedacht aan het instellen van een gezamenlijk evenementenplatform dat sportieve en culturele manifestaties kan organiseren.

Tweelingstudie

Vanaf september 1997 krijgt de universiteit een 'tweelingstudie' Natuurkunde-Scheikunde voor getalenteerde studenten. Ook de bestaande tweelingpropedeuse Wiskunde-Natuurkunde wordt uitgebreid tot een volledig 'excellent tracé' van vijf jaar. In een later stadium komt er daarnaast waarschijnlijk een Biologie-Natuurkundetracé. Het instellen van tweelingtracés is de eerste concrete stap uit een toekomstschets waarover de decanen van de zes bètafaculteiten onlangs overeenstemming hebben bereikt. De intentie is dat de betrokken faculteiten zich meer als eenheid gaan profileren. De gedachte erachter is dat steeds meer wetenschappelijk onderzoek zich afspeelt op het grensvlak tussen twee disciplines.

Levende aasvis

Tien hoogleraren, van wie vijf uit Utrecht, hebben in een open brief aan visserij-minister Van Aartsen hun steun uitgesproken voor het voornemen van de minister, om het gebruik van levende aasvis in de sportvisserij te verbieden. De hoogleraren nemen hiermee stelling tegen drie collega's, die eerder betoogden dat zo'n verbod onvoldoende wetenschappelijk was onderbouwd. Volgens hen kunnen vissen geen leed ervaren, omdat ze hiervoor de neurale structuren missen. De club van tien echter meent dat met deze opvatting wordt voorbijgegaan aan nieuwe inzichten in evolutieprocessen met betrekking tot de hersenen.

Docentenprijs

Vier docenten zijn genomineerd voor de Docentenprijs 1996 van de Universiteit Utrecht: molecuulair celbioloog dr. ir. A.F.M. Cremers, (voorgedragen door de Utrechtse biologenvereniging), geoloog prof. dr. C.J. Spiers (voorgedragen door de Utrechtse geologenvereniging), strafrechtwetenschapper dr. Th.J.B. Buiting (voorgedragen door de juridische studentenvereniging) en de wiskundige dr. J.P. Hogendijk (voorgedragen door bèta-studentenvereniging A-Eskwadraat). Op 9 januari, tijdens de vijfde conferentie 'Het onderwijs meester', wordt de winnaar bekend gemaakt. Het is de derde keer dat de Utrechtse universiteit een 'docent van het jaar' uitroept.

Utrecht grootste aandeel contractonderzoek

De Universiteit Utrecht scoort van de veertien Nederlandse universiteiten het best in het door externe partijen gefinancierde onderzoek. Het aandeel van Utrecht bedraagt 14 procent. Daarna volgen de Universiteit van Amsterdam met 11 procent en de Rijksuniversiteit Groningen met 9 procent. Dit blijkt uit een inventarisatie van het zogenoemde

contractonderzoek ('derde geldstroom') dat de Universiteit Utrecht liet uitvoeren.

Uit de inventarisatie blijkt tevens dat Utrecht relatief veel samenwerkt met het bedrijfsleven, vooral op het gebied van de gezondheidszorg, milieu en natuurwetenschappen. Op het gebied van contractonderwijs ligt de Universiteit Utrecht in omvang achter, vooral

bij de universiteiten met postdoctorale managementopleidingen en/of speciale instituten voor wederkerend onderwijs. Met het specifiek hiervoor gestarte instituut 'De Utrechtse School' probeert de universiteit deze achterstand weg te werken. Voor de toekomst voorziet de Universiteit Utrecht een verdere groei van het derde-geldstroomonderzoek.

'Gebruik televisie als cultuurdrager'

Nederlanders zien massamedia te weinig als cultuuruiting, betoogt prof. dr. William Uricchio. En dat terwijl ze de aangewezen weg zijn om de pluriformiteit, het handelsmerk van de Nederlandse samenleving, in stand te houden.

FRANS VAN MIEGHEM

Sinds eind 1993 is de Amerikaan William Uricchio hoogleraar film- en televisiewetenschap in Utrecht. Tijdens zijn studie - filmstudies en filosofie - in New York maakte Uricchio zelf films, als bijverdienste. Uiteindelijk koos hij voor de wetenschap. Hij noemt zichzelf geen filmcriticus, maar een cultuurhistoricus die onderzoekt hoe film en televisie ingebed zijn in de cultuur van een land. Geïnteresseerd in Europa als proeftuin vestigde Uricchio zich eerst in Berlijn en vervolgens in Utrecht.

Hoe kijkt een Amerikaan tegen de Nederlandse cultuur en de mediawereld aan?

Uricchio: "Wat me opvalt is dat Nederlanders heel ontspannen met hun eigen taal omgaan. Dat Amerikanen vaak alleen Engels spreken, kun je nog luiheid noemen. Maar in een land als Frankrijk is de taal een nationaal symbool. Ze spreken niet graag een andere taal. Het bijzondere in Nederland is dat er wel degelijk een sterke nationale identiteit bestaat, maar zonder obsessie voor de eigen taal. In weinig andere landen spreken de mensen zo veel vreemde talen als in Nederland.

Die diversiteit is het kenmerk van de Nederlandse cultuur; ik denk doordat Nederland van oudsher een handelsnatie is. En het mooie is dat er door de verzuiling traditioneel zo veel groepen met een verschillende belangstelling zijn. Dat heeft enorm bijgedragen aan de veelzijdigheid. In mijn ogen is het een belangrijke taak van de massamedia om die pluriformiteit in stand te houden. In een wereld waar de televisie de dienst uitmaakt, is deze tegelijk dé weg om de culturele identiteit overeind te houden."

De politiek moet dus ook de pluriformiteit in de film- en televisiewereld beter beschermen?

"Ik ben het niet eens met de geluiden die je de laatste jaren in Nederland hoort dat films uit het gesubsidieerde circuit zichzelf moeten terugverdienen. Dan krijg je dat films zich op de grote massa gaan richten. Subsidies zijn echt nodig om de diversiteit in stand te houden. Als je film en televisie als een cultuuruiting ziet, moet je niet verwachten dat er winst gemaakt kan worden; niemand zal het Stedelijk Museum vragen om winst te maken. Daar komt nog bij dat het nu niet de gunstigste periode is voor de Nederlandse film. De concurrentie uit het buitenland is moordend. En met een bevolking die gemiddeld één keer per jaar naar de bioscoop gaat, is de markt toch al klein.

Ik vraag me af waarom Nederlanders met massamedia en film anders omgaan dan met andere cultuurvormen. In de muziek is het normaal dat er een zwaar gesubsidieerd circuit is waar kwaliteit centraal staat, en daarnaast een commercieel circuit van pop-

muziek dat zichzelf bedruipt. In Nederland hebben we schitterende plannen op cultuurgebied, maar op de een of andere manier zijn, zo gauw je bij de massamedia komt, de meningen anders. Ik zeg niet dat de kwaliteit van film en televisie laag is, er worden juist hele mooie dingen gedaan, maar het Nederlandse publiek lijkt te niet zo serieus te nemen als culturele exponent. Kijk maar naar het bedroevend lage bioscoopbezoek. En Nederlanders kijken wel televisie, maar de beoordelingscijfers zijn laag. Al toen de televisie in Nederland werd ingevoerd, was er weinig enthousiasme. De stemming was: we doen het omdat er nou eenmaal niet aan te ontkomen valt. Het heeft te maken met de van oorsprong calvinistische cultuur in dit land. Ook het katholicisme hier was gedrenkt in die sfeer. Cultuur was altijd verweven met de verzuiling en had een moraliserende functie. Zo van: lees Vondel, want dat is goed voor je. Maar zo iets kon je over een film niet zeggen. Film viel als relatief modern medium eigenlijk buiten de verzuiling en ook de televisie is nooit zo verzuild geraakt als bijvoorbeeld de radio. Daardoor zijn film en televisie ook nooit gezien als volwaardig middel om een culturele identiteit uit te dragen. En ondertussen zitten we er de hele dag naar te kijken en worden we wel degelijk beïnvloed."

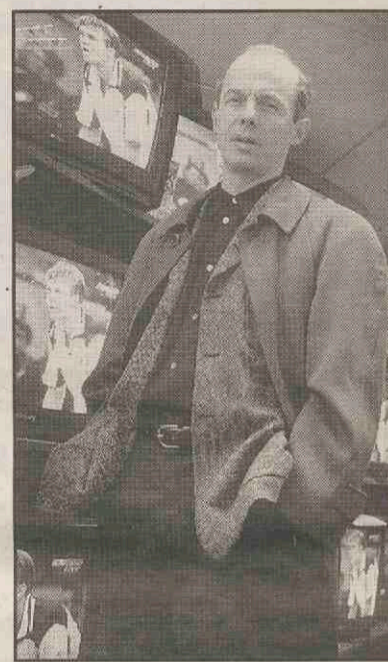
Is het niet geforceerd om een nationale mediacultuur te beschermen in een wereld waarin de grenzen steeds meer vervagen?

"Het gaat om het in stand houden van een eigen culturele identiteit. Daar horen belangrijke zaken bij als de geschiedenis en gemeenschappelijke normen en waarden. De media zijn in deze tijd het aangewezen middel om dat levend te houden. Hoe vaak ga je nu nog naar een museum vergeleken bij het aantal uren dat je per dag televisie kijkt? Of naar het theater? De televisie trekt het grootste publiek. Daar moet je dus gebruik van maken

De opinie

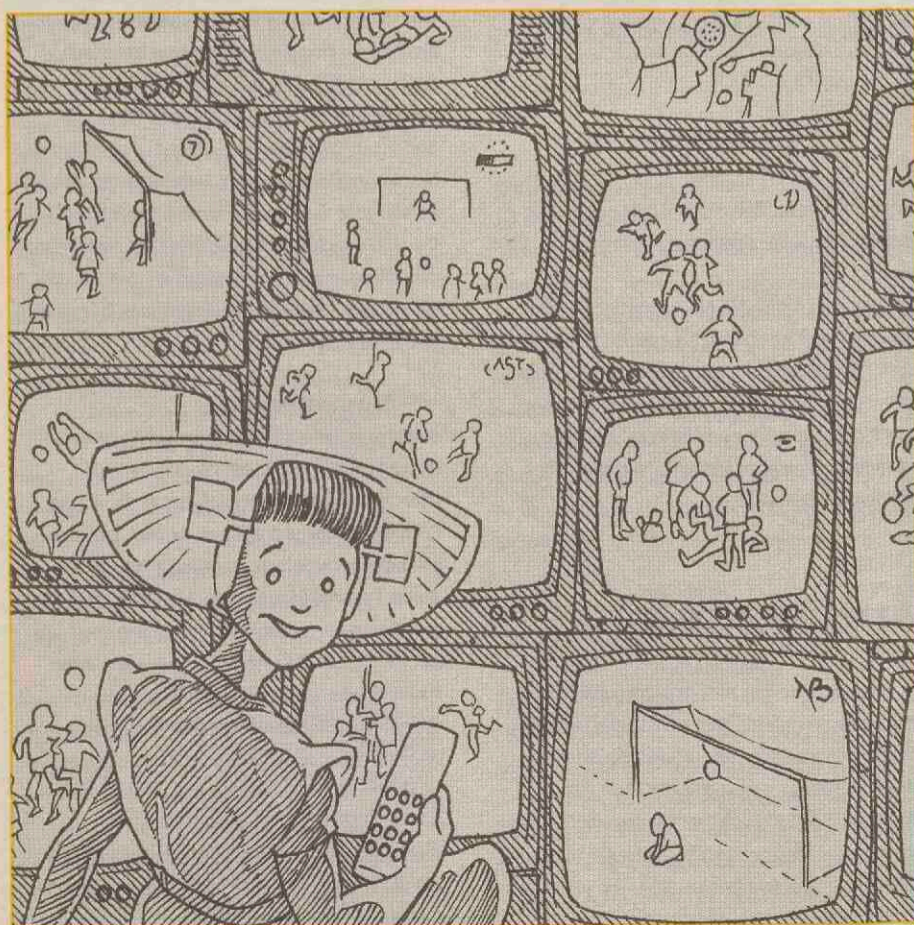
Een wetenschapper spreekt zich kritisch uit

Naam: prof. dr. William Uricchio (44)
Functie: hoogleraar film- en televisiewetenschap

om een cultuur levend te houden. Ik zou zelfs zeggen: wat zonde als je die kans laat lopen! Het is misschien niet zo nodig zolang het om onze generatie gaat. Wij lezen nog boeken en tijdschriften. Maar de jongere generatie leest veel minder. Die beschikken over 24 tv-kanalen, videocassettes en straks videospelletjes via internet. Daar is niets mis mee, begrijp me goed. Maar we moeten wel zorgen dat ze zo nog iets over hun cultuur leren. Ze moeten leren er kritisch mee om te gaan."

Tekening: Niels Bongers

De buitenlander: "Alles is anders"

Ajax kende hij. En hij wist dat er in Nederland heel veel koeien rondliepen. Maar daarmee hield het wel op voor de 29-jarige Keniaan John B. Githiori. De dierenarts en onderzoeker is anderhalf jaar in Utrecht voor een 'master of science'-programma bij de faculteit Diergeneeskunde.

Het valt hem niet tegen in Nederland. Maar hij heeft wel heimwee naar zijn vrouw en kinderen. "Sommige dingen zijn erg ongemakkelijk", vertelt Githiori. "Sociaal is het hier heel moeilijk; de universiteit doet niet veel om je op je gemak te stellen. En de beurs is nauwelijks genoeg om een biertje te gaan drinken. Uitgaan is 'out of the question'." Hij wil niet klagen, voegt hij eraan toe, maar hij stelt alleen vast hoe het is. Moeilijk dus. Maar je moet je gewoon aanpassen.

Alles is heel anders in Nederland. De taal natuurlijk, het eten. Wat zijn vak betreft verwachtte hij heel goed te kunnen werken. Dat is ook uitgekomen. Als hij begin 1998 teruggaat naar Kenia, zal hij veel technieken hebben bijgeleerd, denkt hij. "Ik zal uiteindelijk een betere, onafhankelijke onderzoeker zijn." (OvdW)

Utrecht als Europese universiteit

'Beeldvorming vertroebelt internationale vergelijking'

De Universiteit Utrecht profileert zich als een vooraanstaande Europese universiteit. Wat betekent dat? Jeroen Torenbeek, hoofd Internationale Samenwerking, over de mogelijkheden om internationaal te vergelijken. "Er zijn maar weinig universiteiten die zich tot de toptien van Europa durven rekenen. Er zijn er zeker tweehonderd die aanspraak menen te maken op een plaatsje bij de eerste twintig."

TWAN GEURTS

In de Verenigde Staten hoort het *raten en ranken* tot de vaste academische gewoonten. Universiteiten zijn daar voortdurend met elkaar in competitie over de vraag wie de beste en de grootste is. Dat wordt afgemeten aan talloze scores als: hoeveelheid wetenschappelijke publicaties en citaties, tevredenheid onder studenten, rendement van het onderwijs, het aantal afstudeerders dat een baan vindt. Als Harvard z'n eerste plaats in de top tien moet afstaan aan Princeton veroorzaakt dat een kleine aardbeving in de universitaire wereld. "Het systeem daar suggereert een precisie die er gewoon niet is", vindt Jeroen Torenbeek. "Overigens is het verschil tussen de top en de rest in Amerika vele malen groter dan bij ons. Daar bestaat de peperdure privé-universiteit van Yale naast het

Europees onderzoek

De Europese Unie stimuleert onderzoek en technologische ontwikkeling binnen de gemeenschap. Dit gebeurt via het zogeheten 'kaderprogramma voor onderzoek en ontwikkeling'. De competitie om geselecteerd te worden is zwaar en langdurig. Nederland blaast een behoorlijke partij mee. Onderstaande tabel toont welke instellingen binnen Nederland met succes deelnemen.

Instellingen	aantal projecten
1. TNO	338
2. Dienst Landbouwkundig Onderzoek (DLO)	235
3. Universiteit Utrecht	215
4. TUDelft	212
5. LU Wageningen	180
6. Philips	169
7. RU Leiden	155
8. UvAmsterdam	136
9. KUNijmegen	98
10. TU Twente	90

Deze cijfers zijn afkomstig uit 'De Nederlandse deelname aan Europese Frameworkprogrammes, 1988 - 1995' Rapportage voor het ministerie van EZ op basis van de CORDIS-databank. MERIT, April 1996

plattelandcollege van Montana. Die extreme tegenstellingen heb je in Europa niet. Het gros van de Europese universiteiten zou in de Amerikaanse tophonderd zeker geen gek figuur slaan."

Een Europese hitlijst is er nog niet. Je vindt hier nog geen vuistdikke naslagwerken waarin je kunt napluizen hoe je eigen opleiding internationaal staat aangeschreven. "Maar dat zal niet lang op zich laten wachten", vermoedt het hoofd Internationale Samenwerking. De jaarlijkse Elsevier/NIPO-onderwijsenquête is de Nederlandse voorloper van een trend die ook internationaal ongetwijfeld zal doorzetten.

"Elke echte kwalitatieve vergelijking wordt nu nog te zeer vertroebeld door de beeldvorming. Wie voor Europa een universitaire top vijf mag samenstellen zal daarin gemakkelijk Oxford, Cambridge en Heidelberg opnemen. Het is maar de vraag of die echt zo excellent zijn."

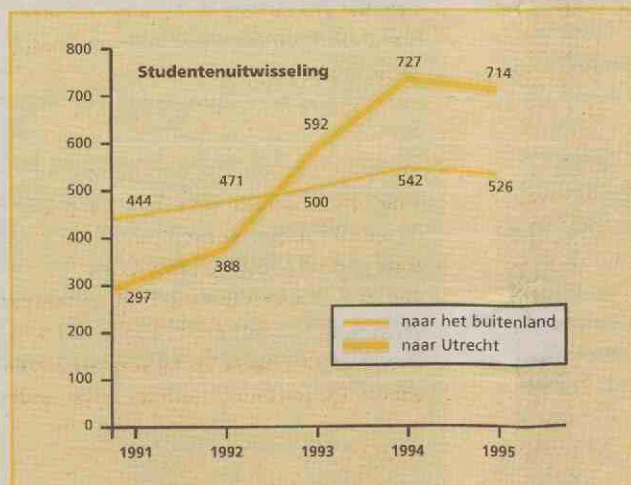
Ambitie

Utrecht wil een internationale universiteit zijn. Ook wel een universiteit van Europees formaat, zoals het in recente beleidsstukken heet. Hoe kan de universiteit die pretentie waarmaken?

Alumni in het buitenland

Het adressenbestand van Illustrer bevat in totaal 62.000 namen van afgestudeerden. Onder hen bevinden zich 1784 alumni die in het buitenland wonen, verspreid over 97 landen. De meeste Utrechtse alumni wonen in België, op de voet gevolgd door Groot-Brittannië.

Land	alumni
1. België	262
2. Groot-Brittannië	254
3. USA	219
4. Duitsland	217
5. Frankrijk	111
6. Zwitserland	84
7. Ned. Antillen	64
8. Canada	55
9. Spanje	49
10. Italië	43

"Tja, ik vraag hier ook wel eens: wat is dat eigenlijk, een Europese universiteit? Het antwoord luidt dan: daar gaan we ons de komende jaren juist over buigen! Beetje flauw van mij, natuurlijk. Ik begrijp best dat het erom gaat dat we in Europa een vooraanstaande rol willen spelen. In dat opzicht deel ik het optimisme en het streven van het college van bestuur. Op sommige terreinen zijn we al zover. Als je afstand neemt van de beeldvorming kun je constateren dat Utrecht kwalitatief op een aantal fronten hoog eindigt. Zeker qua internationale uitstraling en bekendheid. Diergeneeskunde behoort tot de wereldtop. Dat geldt ook voor een aantal bèta-onderdelen en biomedische disciplines." Wat Utrecht verder goed voor elkaar heeft – al zegt het hoofd Internationale Samenwerking het zelf – is de uitwisseling van studenten. De universiteit is de oprichter en voorzitter van het 'Utrecht Network' waarin inmiddels 24 Europese universiteiten samenwerken. Torenbeek denkt ook dat Utrecht tegenwoordig veel prominenter dan tien jaar geleden is vertegenwoordigd in allerlei gezaghebbende internationale gremia. Dat komt zeker ook op het conto van het college van bestuur. Rector Hans van Ginkel is onder veel meer vice-voorzitter van de Europese rectorenconferentie, CRE, en prominent aanwezig in allerlei netwerken van ontwikkelingsamenwerking. College-aanvoerder Jan Veldhuis is Nederlands voorzitter van de Fulbright-commissie voor de uitwisseling van studenten en staf met de Verenigde Staten. Torenbeek: "Je ziet dat die persoonlijke inzet zijn vruchten afwerpt. Het is wel zaak om daaraan te blijven werken en te zorgen voor een goede inbedding in de instelling."

Wat Utrecht voor de komende jaren te doen staat is het intensiveren van de onderzoeksamenwerking met Europese top-instituten.

Studentenmobiliteit

De snelle groei in de mobiliteit van studenten vanuit en naar Utrecht lijkt in 1995 te stabiliseren. In 1995 volgden 526 Utrechtse studenten via centrale uitwisseling onderwijs aan een buitenlandse universiteit. In 1994 was dat aantal 542. Vanuit het buitenland kwamen 714 studenten naar Utrecht, in 1994 waren dat er nog 727.

In deze centrale opsomming zijn de facultaire gegevens niet meegerekend. Het werkelijke aantal uitwisselingen mag twee maal zo hoog worden geschat.

Hoog op de lijst van prioriteiten staat ook – naast de realisatie van het University College voor internationaal geïntereerde studenten – de ontwikkeling van gemeenschappelijke studiepaden met buitenlandse universiteiten. Torenbeek: "De uitwisseling van studenten moet uitmonden in de integratie van Europese opleidingen en dus ook van diploma's. Daar kunnen we als instelling op aansturen."

Plaatsje aan de top

Het zal nooit zo zijn, dat Utrecht – zoals sommige steenrijke Amerikaanse universiteiten – een plaatsje aan de top kan kópen door op alle vakgebieden briljante wetenschappers aan te trekken. "Wij zijn een brede, all-round universiteit. Op sommige onderdelen scoren we een negen, soms zelfs een tien. Maar er zit ook een enkel zesje tussen. We kunnen niet over de hele linie even goed zijn. Zoals alle Europese zuster-instellingen moeten we keuzes maken. Bovendien delen wij in de collectieve verantwoordelijkheid om veel studenten een goede opleiding te bezorgen. In Amerika hoeven sommige universiteiten zich daar nauwelijks druk om te maken. Ook door de mindere kwaliteit van de vooropleiding is de doorstroming naar de top van het eigen Amerikaanse talent relatief gering. De universiteiten kopen hun gezaghebbende wetenschappers gewoon weg in Europa en in Azië." Een belangrijk gevolg van de Amerikaanse concurrentiedrift is het enorme belang dat afgestudeerden daar hechten aan het zichtbaar maken van de kwaliteit van de opleiding die ze hebben genoten. Dat wordt vaak uitgedrukt in de ruimhartige sponsoring door alumni van hun universiteit. Torenbeek: "Daarmee beschermen ze de waarde van hun eigen titel en vergroten ze tegelijk de kans op toelating voor hun kinderen."

'AEGEE staat voor gezond idealisme'

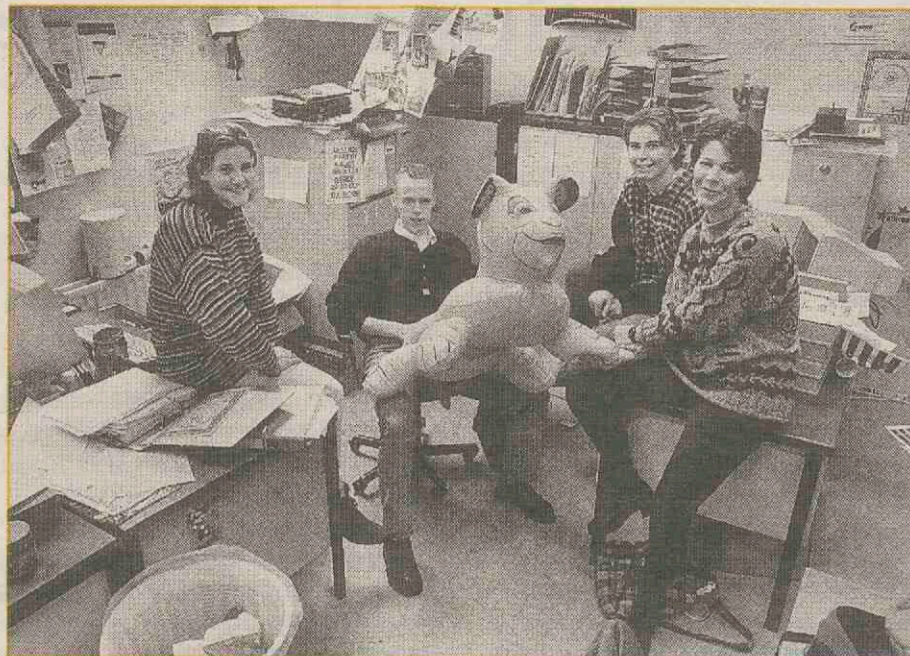
Begin november organiseerde de Utrechtse afdeling van de Europese studentenvereniging AEGEE een congres over 'klassieke muziek in de Romantiek'. Een passend thema voor een vereniging die het Europa-gevoel onder studenten wil wakker schudden. Het Congres van Wenen, in die periode, is immers van groot belang geweest voor de Europese integratie.

NIEK PAS * U-BLAD

Terwijl buiten de zondag verzuipt, duiken in de grote zaal van het Utrechtse Conservatorium vermoeide hoofden diep weg in de stoelen. Het is de laatste dag van het AEGEE-congres 'The sound of Romance in Europe'. De feestavond ervoor, de European Night in Drakenburg, zit menigeen nog achter de oogleden. Componist en muziekpedagoog Pierre van Hauwe wordt afwachting ontvangen. Maar al gauw maakt het druilende sfeertje plaats voor een vrolijk klaterend muzikaal onderonsje. Onder bezielande leiding van de krasse Belg geeft heel Europa, van de Oekraïne via Hongarije en Italië tot Nederland, zich over aan het muzikaal improviseren. De workshop 'Playing with music' zou de AEGEE-gedachte niet beter tot uitdrukking kunnen brengen. Daar is het tenslotte allemaal om begonnen: de integratie bevorderen van Europese studenten. Een andere doelstelling is een zo breed mogelijk (studenten-)publiek informeren over Europa. AEGEE-bestuurslid Geneviève Meerburg: "Actueel is de EMU-campagne. Er worden congressen en workshops georganiseerd over de betekenis en consequenties van het invoeren van een Europese munt."

Watervervuiling

AEGEE is de afkorting van een bloemrijk mondje Frans: Association des Etats Généraux des Etudiants de l'Europe. Halverwege de

AEGEE-kantoor in het Internationaal Centrum van de Universiteit Utrecht.

jaren tachtig besloten enkele Parijse studenten een Europese studentenvereniging op te richten. Hun initiatief bleef niet zonder succes. Anno 1996 zijn er in heel Europa 196 afdelingen met 15.000 leden. Iedere afdeling is verplicht minstens één keer in de twee jaar een congres of andersoortige happening te organiseren. Het hoofdbestuur (Comité Directeur) te Brussel formuleert jaarlijks nieuwe projecten, zoals 'European Citizenship - our new identity?' Voor Utrecht diende dit centrale thema over cultuur en identiteit als leidraad. De afdeling Utrecht (in jargon: de 'local' of 'antenna') heeft zo'n 250 leden en is een van de grootste afdelingen van Europa. De groei zit er flink in: in augustus werden liefst 85 'freshers' ingeschreven. Behalve congressen organiseert de afdeling al enkele jaren met veel succes een 'summer university' en een 'summer-course aqua'. Milieukundestudenten uit heel Europa komen naar Utrecht om over watervervuiling te debatteren.

Atoomproeven

AEGEE organiseert geen uitwisselingsprogramma's. Het is dan ook geen vereniging voor internationale betrekkingen. Meerburg: "Daarvoor zijn de studenten van de SIB. Zij zetten werkgroepen op waar over internationale aangelegenheden gedebatteerd wordt. Met AEGEE trek je echt Europa in." Politiek gevoelige kwesties worden bewust afgehouden. Meerburg: "Je mag er een congres over organiseren, maar ik denk dat de meesten dat moeilijk vinden." Het scheelde weinig of de AEGEE-top was uitgegleden over de Franse atoomproeven. Het Comité Directeur had op eigen houtje een protestbrief geschreven naar de Franse regering. Dat viel bij sommige afdelingen niet in goede aarde. Meerburg: "We zijn niet politiek en willen daar ook niet over beginnen. AEGEE staat voor gezond idealisme. Het besef dat je de cultuur van Europa begrijpt en dat je ziet dat er verschillen zijn."

Internationaal Centrum

De Universiteit Utrecht heeft veel internationale activiteiten die binnen haar muren plaatsvinden gebundeld in het Internationaal Centrum. Dit maakt deel uit van Parnassus, het Internationaal & Cultureel Centrum, in het riante pand van de voormalige HBS aan de Kruisstraat. Het Internationaal Centrum biedt onderdak aan vier verschillende organisaties die actief zijn op het gebied van internationale betrekkingen: AEGEE, ESN, SIB en ING. Een ander onderdeel is het International Guesthouse van de universiteit, met 48 slaapplekken. Door het jaar heen verblijven hier zo'n 70 buitenlandse studenten en medewerkers die voor langer dan een half jaar de universiteit bezoeken. Afgelopen zomer werden er bijna 80 deelnemers aan congressen en zomercursussen ondergebracht. Drie van de vier partners in het Internationaal Centrum zijn studentenorganisaties. ESN (Erasmus Studenten Netwerk) is een stichting die zich inzet voor de sociale opvang van buitenlandse uitwisselingsstudenten in Utrecht. AEGEE (Association des Etats Généraux des Etudiants de l'Europe) en SIB (Studentenvereniging voor Internationale Betrekkingen) zijn verenigingen die congressen, cursussen, excursies en lezingen organiseren rond internationale thema's. De vierde partner in het Internationaal Centrum is ING (International Neighbour Group). Deze organisatie verzorgt de sociale opvang van buitenlandse gastmedewerkers aan de Universiteit Utrecht. Parnassus, Internationaal en Cultureel Centrum, Kruisstraat 201, 3581 GK Utrecht, (030) 2538448 AEGEE-Utrecht, (030) 2534417 ESN-Utrecht, (030) 2538781 SIB-Utrecht, (030) 2532884 ING, (030) 2532696

De buitenlander: "De faciliteiten zijn goed"

"In het begin was ik een beetje teleurgesteld in Nederland. Ik dacht dat het veel minder bureaucratisch zou zijn dan Italië. Wat ik heb moeten doen om een sof-nummer te krijgen! Maar als je eenmaal in het systeem zit, is alles 'quite fine'", vindt de socioloog dr. Cristiano Codagnone (32). Sinds februari werkt hij bij de faculteit Sociale Wetenschappen aan een boek over etnische problemen in de voormalige Sovjet-Unie. Eerder werkte hij in de Verenigde Staten en in Rusland.

De Milanees blijft een jaar in Utrecht, maar wil daarna wel terugkomen. "Utrecht ligt centraal in Europa en de faciliteiten zijn hier goed. Alleen de sportkaart vind ik vreemd. In de VS had ik gewoon dezelfde kaart voor de bibliotheek en voor sport. Hier betaal je voor elke sport apart."

"Met de collega's op de universiteit kan ik zeer goed opschieten. We hebben ons eigen voetbalteam en we gaan wel eens wat drinken." Inmiddels heeft Codagnone zich aangepast. "Toen ik nog met de auto naar De Uithof ging, vervloekte ik de fietsers. Je weet nooit waar ze vandaan komen en ze voelen zich koning op de weg. Nu kom ik zelf op de fiets." (OvdW)

De buitenlander: "Nederlandse regelzucht"

De biologe Olga Cepeda (36) kwam een jaar geleden vanuit Colombia naar Utrecht om postdoctoraal onderzoek te doen naar het gedrag van insecten. Vooral de manier waarop Nederlanders met elkaar omgaan is anders dan in haar vaderland. Veel afstandelijker, vindt ze. "Op de universiteit zijn de mensen zeer geconcentreerd met hun eigen werk bezig; je hebt geen idee van wat iedereen om je heen doet. Ik had méér teamwork verwacht."

Dat Utrecht goede faciliteiten bood voor haar onderzoek wist ze van tevoren. Het is de voornaamste reden dat ze er zit. Colombia is wat dat betreft echt de Derde Wereld, zegt ze zelf. Hier kan ze veel leren. Regelzucht vindt Cepeda typisch Nederlands. Zo is de universiteit niet erg flexibel als je niet tevreden bent met de huisvesting die je wordt aangeboden. Verder is alles wel okay. Ze vindt Nederland een leuk land. Toch wil ze niet blijven. Over een half jaar gaat ze terug naar Latijns-Amerika, waar ze als biologe veel meer te doen zal hebben. In 'goed-weerlanden' als Colombia ga je eerder naar buiten om onderzoek te doen. (OvdW)

Meteoroloog in Zwitserland

Gletsjer aan de monitor

Eenzaam op een gletsjer, ergens in Zwitserland, staan twee meetopstellingen van de Universiteit Utrecht. Ze registreren gegevens over de slinkende ijsmassa ter plaatse. Gletsjeronderzoeker Hans Oerlemans klimt iedere twee maanden naar boven om zijn data te oogsten.

FRANS VAN MIEGHEM * U-BLAD

"42 centimeter en het is pas half oktober!" Met een tevreden glimlach trekt professor Hans Oerlemans zijn duimstok uit de sneeuw. Om hem heen een adembenemend panorama van besneeuwde toppen in een stralende zon. Oerlemans haalt een piepklein opschriftboekje uit zijn zak om het resultaat te noteren. Een groepje wetenschappers slaat hem gade. Iemand vraagt: "Is this the first snow event this month?" Oerlemans, hoogleraar meteorologie aan het Instituut voor Marien en Atmosferisch Onderzoek (IMAU), komt regelmatig naar deze met een aluminium stok gemarkeerde plek op de Morteratschgletsjer in Zuidoost-Zwitserland. Deze keer heeft Oerlemans een tiental collega's uit diverse landen uitgenodigd voor een gletsjercongresje in passende omgeving. De grootste afvaardiging komt gewoon uit Utrecht: twee studenten en een postdoc.

"Eigenlijk hadden we de bijeenkomst net zo goed in Utrecht kunnen houden", zegt de laatste tijdens de heenreis ergens op de Duitse Autobahn, waar het pijpenstelen regent. "Toch is het natuurlijk wel goed om af en toe een echte gletsjer te zien. Want op het IMAU zit je alleen maar de hele dag achter de computer te werken met theoretische modellen."

Even lijkt het uitstapje een echt avontuur te worden: halverwege de Julierpas, kort voor St. Moritz, verandert de regen in sneeuw. Met slippende banden kruipt de auto omhoog. Bij het afdalen verliest hij zelfs alle grip op de weg en we besluiten te wachten. Het lijkt uit te draaien op een koude overnachting op de pas.

Monster

Gelukkig is na een paar uur wachten de sneeuw wat gesmolten. We rijden stapvoets naar beneden en vervolgens naar 'Landgasthof Morteratsch', even voorbij het dorpje Pontresina. Bij aankomst is het inmiddels middernacht. De plek ligt er in de aanhoudende sneeuwbuien als een kerstplaatje bij. Voor het slapen gaan wordt de weerkaart in *de Volkskrant* nog even geanalyseerd. De vraag is of het blijft sneeuwen, want dat brengt de tocht naar de Morteratschgletsjer in gevaar. De volgende morgen praten de onderzoekers al aan de ontbijttafel over hun troetelkindjes: grote en kleine gletsjers overal ter wereld, die

helaas maar al te vaak langzaam wegwijnen. "Je ziet niet veel gletsjers meer die groeien", zucht Oerlemans. "Die zijn echt schitterend, net de uitgestrekte klauwen van een leeuw. Een gletsjer die zich terugtrekt, ziet er vaak alleen maar vies en vuil uit."

Dan gaat het gezelschap in de eetzaal echt confereren en komen de computerberekeningen op tafel. De ene na de andere Europese gletsjer passeert de revue, terwijl buiten de vlokken neerdwarrelen en de dennentakken buigen onder centimeters sneeuw. "Vandaag groeit de Morteratsch tenminste", grapt een onderzoeker.

Van een bezoek aan het meetstation komt het die middag niet meer, alleen een korte wandeling naar de gletsjertong, die inmiddels schuilgaat onder een dikke laag sneeuw. De gletsjer verradt zijn aanwezigheid slechts door het kreunend en krakend geluid van schuivende ijsmassa's, dat af en toe hoorbaar is. Alsof er een groot monster tussen de bergellingen ligt te slapen.

Ondergesneeuw

De volgende morgen is het onherroepelijk tijd voor de 'expeditie' naar het meetstation, weer of geen weer. En we hebben geluk: het is ineens stralend. Tijdens de wandeling naar de gletsjer is een sneeuwwit berglandschap te bewonderen. De Zwitserse deskundige Wilfried Haeblerli, tevens verwoed alpinist, beschrijft onderweg in geuren en kleuren hoe hij langs de golvende richel, die spierwit tegen de hemel afsteekt, de Piz Bernina een paar keer heeft beklommen, ruim vierduizend meter hoog.

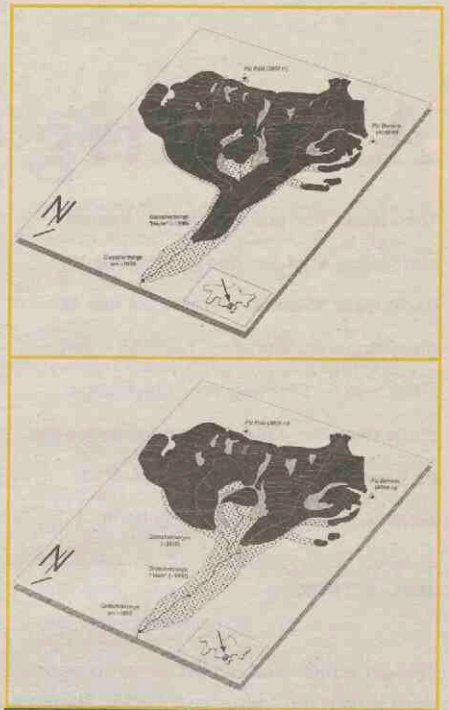
Dan komen we voor de tweede maal bij Oerlemans' 'huisgletsjer'; de klim kan beginnen. Oerlemans loopt voorop en baant de weg door de onafzienbare sneeuwvlakte. Na een kwartiertje zwoegen komt de apparatuur in zicht: een paal met daarop temperatuur-, wind- en stralingsmeters; en even verder vier staken waartussen een detector hangt die met een geluidssignaal de sneeuwhoogte meet. Alles werkt volautomatisch. Oerlemans hoeft alleen maar eens in de zoveel maanden langs te komen om de gegevens af te tappen. "Niet te veel aan de linkerkant komen", waarschuwt hij. "Daar gaan we later dit jaar sneeuwprofielen nemen."

De apparatuur staat er precies een jaar en

IMAU, Instituut voor Marien en Atmosferisch Onderzoek

Het IMAU is een onderzoeksinstituut van de faculteit Natuur- en Sterrenkunde. Met het KNMI en het RIVM vormt het IMAU het Centrum voor Klimaatonderzoek.

(Peiling 1995)	
studenten	45
afgestudeerden	10
medewerkers	72
(van wie 28 promovendi en 29 overig wetenschappelijk)	
promoties	7
budget	4,8 miljoen

De Morteratschgletsjer. Situatie nu (boven), mogelijke situatie in 2035. Bron: Geografisch Instituut Universiteit Zürich

het is nog een beetje de testfase. Oerlemans is verrast door de vroege sneeuwval. "Ik heb de sneeuwhoogtemeter misschien niet hoog genoeg geplaatst", peinst hij. "Nu er in oktober al zo veel sneeuw ligt, kan die van de winter een paar dagen ondergesneeuw raken. Maar dat is waarschijnlijk niet zo erg." Dan is het tijd voor de terugtocht. Oerlemans loopt weer voorop, als een echte expeditieleider: "Je ziet, ik doe hard mijn best om niet te veel te lijken op een wetenschapper die de hele dag achter zijn computer zit. Dat is namelijk het beeld dat veel gletsjeronderzoekers van me hebben; en het is heel moeilijk om zo'n imago kwijt te raken."

Morteratsch

De Morteratschgletsjer, waar de Utrechtse gletsjeronderzoeker Oerlemans een meetstation heeft ingericht, ligt aan de voet van de Piz Bernina. Dat is de hoogste top (4049 meter) van het Berninabergmassief in Zuidoost-Zwitserland, op de grens met Italië. "Het voordeel is dat je hier het hele jaar door kunt komen, want er zijn maar weinig spleten en er is geen lawinegevaar in het voorjaar." Het unieke van Oerlemans' metingen ligt precies in het feit dat ze het hele jaar doorgaan. Een klein computertje registreert alle gegevens; hij hoeft maar een paar keer per jaar langs te komen om die mee naar huis te nemen. Een zonnepaneeltje en speciale lithiumbatterijen die lang meegaan, leveren de benodigde stroom.

"Het project loopt nu een jaar", zegt Oerlemans. "Maar het is iets van lange adem; we moeten dit zeker vijf jaar doen." De bedoeling is de relatie tussen het microklimaat en het afsmelten te achterhalen. "Uiteindelijk willen we zo meer te weten komen over de zeespiegelstijging. Die bedraagt nu vijftien tot twintig centimeter per eeuw, maar over de oorzaken is weinig bekend."

Internationale belangstelling voor het meetstation van prof. dr. Hans Oerlemans op de Morteratschgletsjer in Zuidoost-Zwitserland.

Stichting voor vluchteling-studenten

Al vijftig jaar aan het inburgeren

Toen Naser tien jaar geleden als Iraanse vluchteling asiel aanvraag in Nederland, dacht hij er absoluut niet aan om hier te gaan studeren. Inmiddels heeft hij – met steun van de Stichting voor Vluchteling-studenten UAF – zijn studie Informatica aan de Universiteit Utrecht afgerond. Sinds november heeft hij een goede baan.

MIRKE BECKERS

"Pas als je hier komt, en het gevaar is weg, denk je: wat nu?" zegt Naser (1959). Studeren was zo ongeveer het laatste wat er bij hem opkwam. "Ik was in Iran bezig geweest met het veranderen van de maatschappij. Dat was mislukt. Veel vrienden waren gevlucht, een aantal geëxecuteerd. En dan zou ik ineens gaan studeren? Nee, dat was geen uitdaging."

Naser vluchtte uit Iran nadat hij actief lid was geweest van een democratische partij die zich verzette tegen het regime van Khomeini. Hij belandde tot twee keer toe in de gevangenis. Ondanks systematische mishandelingen hield Naser vol dat hij geen linkse sympathisant was en dus ook geen vrienden in die kringen had. Ze moesten hem uiteindelijk laten gaan. Via Turkije vluchtte hij naar Nederland. Veel zin om de Nederlandse taal te leren had hij aanvankelijk niet. Hij dacht: "Ik ben hier toch maar tijdelijk." Dat gevoel werd versterkt door een negatief antwoord op zijn asielaanvraag. Naser ging in hoger beroep. Maar het duurde nog twee jaar eer hij de A-status kreeg. "Ik was bang. Maar tegelijkertijd voelde ik me nutteloos door dat lange wachten." In die tijd kwam Naser in contact met het UAF, een organisatie die studiebeurzen verstrekt aan vluchtelingen. Het UAF is ontstaan in 1948, toen Tsjechische en Hongaarse studenten moesten vluchten

voor de communisten. Nederlandse hoogleraren en studenten besloten deze studenten te helpen door een fonds op te richten, dat hen begeleiding en een maandelijkse toelage bood. Inmiddels heeft het UAF ruim 25.000 donateurs, en studeren er meer dan 1600 politieke vluchtelingen met steun van het fonds. Het contact met UAF deed Naser goed, zegt hij. "Je komt ineens in een andere sfeer terecht. Je krijgt een ander gevoel. Constructiever. Je hebt eindelijk weer het gevoel dat er iemand is die je steunt." Via het UAF ging Naser eerst naar de HTS en studeerde daarna Informatica in Utrecht. Inmiddels voelt hij zich aardig thuis in Nederland. Hij betwijfelt of hij ooit nog terug zal gaan naar Iran. "Al zou ik de moed hebben, dan nog weet ik niet of ik het er ook kan volhouden. Nederland is een rechtsstaat, iedereen kan zijn eigen mening uiten. Ik weet nu hoe dat is, en dan is het heel moeilijk te accepteren dat dat niet kan."

mogelijk op de rails gezet moeten worden. Hij doelt op het feit dat vluchtelingen met een C-status pas na drie jaar in aanmerking komen voor studiefinanciering uit Groningen. Bleichrodt vindt dat een onbegrijpelijke regeling. "Ze mogen wel in Nederland blijven, maar zijn gedwongen drie jaar niks te doen. Waarom? Vanuit de inburgeringsgedachte is dat waanzin."

Tot nu toe heeft het UAF de studiekosten van deze vluchtelingen op zich genomen. Maar voor de toekomst is Bleichrodt's hoop gevestigd op de nieuwe wet inburgering, waarover de kamer nog dit najaar gaat beslissen. De vraag is, aldus Bleichrodt, in hoeverre hoger opgeleide vluchtelingen daarin een plaats krijgen. "Tot nu toe betekent inburgering zoets als: hoe krijgen we die mensen aan het werk als stadswacht of tramconductor? Maar wat doe je met vluchtelingen die drie jaar Geneeskunde hebben gestudeerd in Afghanistan? Nederland verkleurt, maar niet alleen aan de onderkant."

advertentie

Zij zijn niet voor niets gevlucht
Zij kunnen niet voor niets studeren

UAF Stichting voor vluchteling-studenten • Giro 76300

Toekomst

Nasers toekomst ligt in Nederland, evenals die van menig andere vluchteling-student. "Wij zijn al bijna vijftig jaar bezig met inburgeren", zegt directeur K. Bleichrodt van het UAF. "Oud-staatssecretaris Gabor studeerde ook met een beurs van het UAF. De Somalische vluchtelingen van nu zijn de staatssecretarissen van straks!" Bleichrodt vindt dat de overheid zich te weinig realiseert dat er onder vluchtelingen goede, getalenteerde mensen zitten die zo snel

De naam van de Iraanse vluchteling is gefingeerd

UAF

(Peiling 1996)

UAF-studenten (landelijk)	1204
UAF-studenten (Universiteit Utrecht)	83
Afgestudeerden (landelijk)	97
Afgestudeerden (Universiteit Utrecht)	7

vervolg van voorpagina

Buitenlandse promovendi

krijgt 'maatwerk' aangeboden, maar wordt ook ingepast in het werk van de Utrechtse onderzoeksschool en loopt bijvoorbeeld de helft van het programma van een assistent-in-opleiding mee. De instroom zal niet homogeen zijn; het gemiddelde verblijf wordt geschat op twee jaar.

In theorie is het programma dus een uitkomst voor gemotiveerde buitenlandse onderzoekers. Maar ook de universiteit spint er garen bij. Van Rosmalen: "Utrecht is nu al penvoerder van veel landelijke onderzoeksscholen. Het PhD-programma geeft een internationaal tintje aan dat onderzoek. Daarmee verhogen we ons prestige. En hoe meer prestige je hebt, hoe makkelijker het wordt om goede docenten en studenten aan te trekken."

Masterclass

De betrokken hoogleraren zijn enthousiast. Professor W.J. van den Akker van de Onderzoeksschool Geschiedenis & Cultuur spreekt van een 'fantastisch' programma waar hij van harte aan meewerkt: "Internationalisering is voor de universiteit heel belangrijk, maar tot nu toe was die eigenlijk alleen gericht op studenten in de eerste fase. Het is goed

dat we nu ook promovendi kunnen uitwisselen."

Volgens professor D. Siersma van het Mathematisch Research Instituut komen promovendi heel gericht naar Utrecht. "Zij profiteren van de hier aanwezige kennis, en wij profiteren van hun verfrissende standpunten. Zo'n PhD-programma vergroot bovendien de internationale herkenbaarheid van onze promotie-opleidingen." Bij Wiskunde is de eerste PhD-student eind november gepromoveerd. Dit kon zo snel, omdat de structuur van de masterclasses van de faculteit sterk leek op die van het PhD-traject.

Professor virologie M.C. Horzinek van de faculteit Diergeneeskunde is ook bijzonder te spreken over het initiatief. "Ons onderzoeksprogramma heeft internationaal een zeer goede naam. Het is voor jonge wetenschappers dan ook aantrekkelijk om hier de laatste twee jaar van hun traject top-informatie te komen halen. Via dit programma kan Utrecht zich internationaal verder profileren."

De faculteit Diergeneeskunde heeft nog niet geadverteerd, maar Horzinek verwacht op termijn vier tot zes promovendi per jaar te trekken. Uit ervaring weet hij dat het geld

voor hen niet zo'n probleem zal zijn. "Vaak kunnen zij in eigen land via een of andere stichting geld krijgen en als het om bijzonder getalenteerden gaat, kan Utrecht een beurs verstrekken."

Jaarverslag

Volgens Van Rosmalen en Van de Rhoer zijn de kosten in balans. "Het programma verdient zichzelf op den duur terug. De PhD-student heeft zelf al veel voorwerk gedaan en kan tegen relatief geringe kosten het onderzoeksveld van een faculteit verbreden. Doordat de meeste promovendi hun eigen kosten dekken, houden de onderzoeksinstituten geld over om die hele goede Vietnamees of Joegoslaaf die je geen twintigduizend gulden per jaar kunt vragen naar Utrecht te halen."

De beleidsmedewerkers denken zelfs externe fondsen aan te kunnen boren. "Er zijn genoeg bedrijven en instellingen die iets voor de universiteit willen doen. Probleem is, dat wij vaak niet weten wat wij daar tegenover moeten stellen. Wat is er mooier voor een bedrijf dan het bekostigen van een fellowship van een PhD-student! Dat is tenminste concreet. Het kan met foto's in het jaarverslag." (MS)

Promotie van de eerste 'PhD-student' Carsten Butz bij de faculteit Wiskunde en Informatica

Informatie over het PhD-programma kunt u aanvragen bij drs. C.M.A. van Rosmalen, (030) 2533923, e-mail: k.vanrosmalen@bur.ruu.nl.

Duitse museumkunst op cd-rom

Ronald Kunenborg en Robert Tenback kijken trots naar het scherm van hun pc. De cd-rom met daarop alle 2000 kunstwerken uit het vermaarde Keulse museum Wallraf-Richartz doet feilloos wat zijn twee makers hem opdragen.

Welk trefwoord de gebruiker ook opgeeft, de Utrechtse software selecteert snel alle werken in het museum die aan het gevraagde criterium voldoen en levert daarnaast een uitvoerige hoeveelheid informatie over het kunstwerk en de kunstenaar. De cd-rom maakt deel uit van een serie van tien schijven met collecties uit zeven Duitse musea, uitgegeven en geproduceerd door het Bildarchiv Marburg en de Utrechtse vakgroep Computer en Letteren. Het bijzondere aan deze serie is dat niet alleen op de geijkte, wat grove manier (naam kunstenaar, onderwerp, jaartal) naar werken kan worden gezocht, maar dat ook het in Nederland ontwikkelde Iconclass-systeem is toegepast. Gebruikers van deze tien 'musea-op-schijf' kunnen voor het eerst ook werken selecteren op basis van een bepaald iconografisch detail.

Computer en Letteren

De grote vraag is waarom Duitse musea bij een betrekkelijk kleine buitenlandse vakgroep als Computer en Letteren hebben aangeklopt voor een dergelijk omvangrijk project. Ger Vellekoop, docent bij Computer en Letteren en samen met prof. dr. Jörgen van den Berg de drijvende kracht achter het project, glimlacht. Zoals zo vaak in de wetenschap is ook de succesvolle samenwerking met het Bildarchiv in Marburg het gevolg van een toevallige ontmoeting. "In 1991 hebben wij hier een cd-

rom gemaakt met daarop alle in Nederland bekende drukkersmerken. Toevallig kreeg de directeur van het Marburger Bildarchiv die cd korte tijd later onder ogen." Hij was enthousiast over de mogelijkheden. De Marburgers vroegen de vakgroep een prototype te ontwerpen van een soortgelijk programma voor een serie over Duitse musea die – in samenwerking met uitgeverij Saur uit München – op stapel stond. Dat eerste prototype – een cd met afbeeldingen van de tentoonstelling 'Russische Avantgarde Von Malewitsch bis Kabakov' in Museum Ludwig (Keulen) – bleek een succes. Saur besloot de geplande serie van tien cd's in z'n geheel door de Utrechtse vakgroep te laten uitvoeren. De Duitse firma betaalde

de Utrechtse vakgroep voor een periode van twee jaar voor dit werk een kleine honderd-duizend Mark.

Copyrights

Commerciële winst zit er voor de vakgroep niet in. De oplage van de cd's is beperkt tot vierhonderd, en voorlopig rekent Saur dan ook vooral op klanten uit wetenschappelijke hoek. Op de vraag of de Nederlandse musea nog eens met Computer en Letteren in de slag gaan, volgt in het Instituut Achter de Dom een besmuikt stilzwijgen. Ger Vellekoop zucht. "In Nederland is de situatie anders dan in Duitsland. Daar hebben de musea de afgelopen twintig jaar databestanden opgebouwd met

allemaal hetzelfde systeem. Hier zijn zulke projecten al snel te ingewikkeld en te duur, omdat er zo veel verschillende systemen worden gebruikt. Bij de Rijksdienst voor Kunsthistorische Documentatie wordt op dit moment helaas nog erg terughoudend gereageerd." (EH)

Iconclass

Het Iconclass-systeem voor iconografisch onderzoek is een toonaangevende rubriceringswijze waarin een groot aantal veel voorkomende motieven in de beeldende kunst is voorzien van een code van cijfers en letters. Toen prof. dr. Jörgen van den Berg in het begin van de jaren negentig in Utrecht het initiatief nam voor het aanleggen van verzamelingen kunsthistorisch beeldmateriaal, zag hij al snel dat Iconclass wel eens voor een doorbraak zou kunnen zorgen in de iconografische ontsluiting van collecties op beeldplaat. Hij liet van het systeem een computerprogramma maken, de zogeheten Iconclass Browser, en testte die vervolgens uit door middel van een cd-rom met drukkersbeeldmerken. Het was dankzij die cd-rom dat het contact tussen Utrecht en Marburg ontstond.

De cd-rom's zijn te koop bij KG Saur Verlag voor 148 DM per stuk. Meer informatie is te vinden op Internetadres: <http://iconclass.let.ruu.nl/texts/diskus.htm>. Algemene informatie over het DISKUS-project (Digitaal Informatie Systeem voor Kunstgeschiedenis en Sociale Geschiedenis) is te vinden op Internetadres: http://www.let.ruu.nl/IC+Lresearch/res_dsk.htm.

De vakgroep Computer en Letteren produceerde in samenwerking met het Bildarchiv Marburg een serie van tien cd's met collecties uit zeven Duitse musea.

Onderzoeker telt olifantenkeutels

In Noord-Kameroen vernielen olifanten de oogst van de plaatselijke bevolking. "Selectief afschieten is onvermijdelijk", zegt Kameroens bekendste olifantenvorser Martin Tchamba. Half november promoveerde hij in Utrecht.

Al vijftien jaar volgt dr. Martin Tchamba (37) olifanten op hun tochten door oerwouden, savannes en landbouwgebieden. Hij begon zijn carrière in de oerwouden in het zuiden van Kameroen. "Ik werkte aan een methode om het aantal olifanten in dat gebied te schatten. In de savanne kan dat makkelijk vanuit een vliegtuigje, maar in het oerwoud zie je ze niet." Zijn idee was om de aantallen te schatten aan de hand van hun uitwerpselen. Daarvoor moest hij wel eerst weten hoeveel en hoe vaak een olifant poept. "Dat was een heel vervelende klus", herinnert Tchamba zich. Ik moest een olifantenfamilie dag en nacht volgen, dwars door de bush. En ondertussen maar keutels tellen. Achthonderd uur heb ik

achter ze aangelopen voordat ik een statistisch verantwoord cijfer had."

Afschieten

Tegenwoordig heeft Tchamba het makkelijker. In het Waza Park zijn de olifanten vanuit de lucht te tellen. Maar er is wel sprake van een complex probleem, waarbij ecologische belangen botsen met die van de bevolking. Dankzij de strenge controle op stropers en migratie vanuit het aangrenzende Tsjaad is het aantal olifanten sinds 1977 met zes procent gegroeid. Vooral tijdens het natte seizoen zorgen de dieren voor problemen. Ze gaan dan op zoek naar meer gevarieerde begroeiing en trekken honderd kilometer zuidwaarts, dwars door een landbouwgebied. Onderweg lopen ze alles plat en eten de plaatselijke gierstooft op. "De jaarlijkse schade bedraagt tweehonderdduizend dollar", zegt Tchamba. "Als je bedenkt dat het jaarkomen per persoon maar honderd dollar is, dan is dat echt een ramp."

Hoe paradoxaal het ook klinkt, olifantenliefhebber Tchamba verdedigt nu het op kleine schaal afschieten van een beschermde diersoort. "Als het aantal verder toeneemt, escaleert de irritatie bij de bevolking en dan nemen ze vroeg of laat het recht in eigen hand." Tchamba gaat voor het Wereld Natuur Fonds een plan uitwerken voor het selectief afschieten van oudere mannelijke olifanten. Daarvoor heeft hij wel jagers met kennis van zaken nodig.

Safari-toerisme

"Ongetrainde jagers durven niet dichtbij de olifant te komen en zien dus niet of ze op een mannetje of een drachtig vrouwtje schieten. En dat maakt nogal wat uit voor de groei van de populatie." Tchamba is bang dat zijn idee moeilijk te verkopen is. Het afschieten van dertig olifanten per jaar houdt het aantal in Waza Park ongeveer constant, maar brengt het totaal van

Kameroen omlaag. In het beboste zuiden slinkt de populatie doordat de stroperij er welig tiert. Van de Kameroense regering verwacht hij aanzienlijke druk om meer olifanten te laten afschieten. Dat brengt geld in het laatje. En dan is er nog de plaatselijke bevolking, voor wie dertig gedode olifanten per jaar niet genoeg is, omdat de overlast in het beste geval gelijk blijft. Tchamba: "Wettelijke hervormingen zijn nodig. Belastinginkomsten uit jacht of safari-toerisme moeten rechtstreeks ten goede komen aan de lokale bevolking, die de schade van de olifanten ondervindt. Dan is het makkelijker te verkopen dat ze het gebied nu eenmaal met de olifanten moeten delen." (FvM)

Titel proefschrift 'Elephants and their interactions with people and vegetation in the Waza-Logone region, Cameroon'. Promotors: prof. dr. J.A.R.A.M. van Hooff, prof. dr. H.A. Udo de Haas (Rijksuniversiteit Leiden)

Twee Antillianen in Utrecht

'Ik wist dat ik zou terugkeren'

"De meeste Antillianen gaan terug als ze afgestudeerd zijn. Het idee om mee te werken aan de opbouw van je land leeft nog steeds. Bovendien kun je meteen aan de slag en snel carrière maken." Twee Antillianen die in de jaren zestig in Utrecht studeerden, blikken terug.

WILMA VAN HOEFLAKEN

"Er waren destijds hooguit tien Antilliaanse studenten in Utrecht. De meesten gingen naar Nijmegen, want dat was katholiek, net als de Antillen", zegt mr. J.M. Saleh, gouverneur van de Nederlandse Antillen. "Wij kozen met een stuk of zes mensen voor Utrecht. We waren recalcitrant. Het leek ons een echte studentenstad en het lag centraal." In 1962 vloog hij met een groot propellorvliegtuig van Curaçao naar Nederland, een reis die maar liefst 24 uur duurde. "We moesten tussentijds landen in Cuba en Montreal om brandstof te tanken. Die vliegtuigen schudden vreselijk."

Op de Croeselaan vond Saleh een kamer voor vijftig gulden per maand. "Ik had zo'n aardige hospita. Alle mensen waren trouwens aardig voor Antillianen. Omdat wij zo ver van huis waren, wilde iedereen ons graag verwennen. In de vakanties en met feestdagen werden we bij families te logeren gevraagd." Richard Piernella, ook een Antilliaan, die in 1958 met zijn studie niet-westerse sociologie begonnen was, maakte hem wegwijs. Die wees hem de plaatsen waar een groot deel van de studie zich zou afspelen, het Janskerkhof en het Molengraaff Instituut aan de Kromme Nieuwegracht.

Saleh was een keurige student die er een strak studietempo op nahield. "Ik studeerde rechten, wat toen een heel pittige opleiding was. Als je strafrecht deed, kreeg je ook alle vakken van staats- en bestuursrecht. Misschien kan dat nu niet meer, maar het was wel heel goed." Na zijn kandidaatsexamen ging Saleh even terug naar de Antillen, waar hij trouwde. Vervolgens kwam hij samen met zijn echtgenote weer naar Utrecht. Hij studeerde af in 1966.

Opbouw

Terwijl Saleh vlijtig studeerde, zette Piernella de bloemetjes buiten. "Ik ben nog wel eens van een kamer gesmeten nadat ik een groot feest had gegeven. In de zes jaar dat ik studeerde, ben ik zeven keer verhuisd." Toen Piernella naar Utrecht kwam, stond hem niet duidelijk voor ogen wat hij zou gaan studeren. Rechten leek hem wel wat, maar bouwkunde aan de HTS ook. Uiteindelijk koos hij voor niet-westerse sociologie, omdat het zo'n breed vakgebied was. "Je loopt mee met andere sociologen, maar je krijgt ook antropologie en volkenrecht. De richting waarin ik in 1964 afstudeerde, heette niet-westerse economie. Dat bestaat niet meer. Je zou het nu

ontwikkelingseconomie noemen." Na zijn afstuderen deed hij met een beurs van de Rockefeller Foundation in Porto Rico onderzoek naar de structuur van de armoede en tenslotte vestigde hij zich weer op Curaçao. "De meeste Antillianen gaan terug als ze afgestudeerd zijn. Het idee om mee te werken aan de opbouw van je land leeft nog steeds." Saleh beaamt dat. "Ik wist van tevoren dat ik terug zou gaan. Ik ben juist rechten gaan studeren, omdat er een grote behoefte was aan juristen. Het liefst wilde ik bij het Openbaar Ministerie werken, maar op de Antillen vonden ze het beter dat ik daarvoor in Nederland werd opgeleid. Zo kwam ik in Zutphen terecht als raio (rechterlijk ambtenaar in opleiding), zoals dat tegenwoordig heet." Salehs verblijf in Zutphen was onverwacht van korte duur. De Nederlandse Officier van Justitie op de Antillen overleed en Saleh kreeg de kans hem op te volgen. Hij werkte een paar jaar als Officier van Justitie, daarna als advocaat en uiteindelijk als rechter. In 1979 werd hij benoemd tot president van het Gerechtshof van de Nederlandse Antillen en Aruba. Sinds 1990 is hij gouverneur van de Nederlandse Antillen. "De Gouverneur is de plaatsvervangende van de koningin. Na de verkiezingen benoem ik de informateur en de formateur, ik teken de wetten en ik ben voorzitter van de Raad van Advies, wat in Nederland de Raad van State is."

Autoloze zondag

Anders dan Saleh koos Piernella voor een meer gevarieerde loopbaan. Na zijn terugkeer op Curaçao werkte hij als ambtenaar, als adjunct-secretaris van de Kamer van Koophan-

del en als landsbemiddelaar. Verder richtte hij een politieke partij op en werd hij eilandsraadslid en statenlid, functies die vergelijkbaar zijn met het lidmaatschap van de gemeenteraad en de Tweede Kamer in Nederland. In 1973, tijdens het kabinet Den Uyl, kwam hij terug naar Nederland als gevolmachtigde minister van de Nederlandse Antillen. "Men reed mij in een auto van Schiphol naar Den Haag en ik was diep onder de indruk, want het hele verkeer lag stil. Later hoorde ik dat het een autoloze zondag was." Hij maakte een woelige periode mee, waarin Suriname onafhankelijk werd en de Antillen hun best deden dat vooral niet te worden. Hoewel het politieke klimaat gekenmerkt werd door een anti-koloniale houding, slaagde Piernella in

Uitdaging

Piernella en Saleh zijn studenten van vóór de democratiseringsgolf. "Ik heb de eerste vergadering van de studentenvakbond nog meegemaakt", zegt Piernella. "De studentenbeweging klaagde dat je was overgeleverd aan de willekeur van hoogleraren", zegt Saleh. "Daar heb ik niets van gemerkt. Het was de tijd van vrijheid blijheid. Alle tentamen kon je mondeling afleggen op een zelfgekozen tijdstip, dat vond ik juist een voordeel." De gouverneur heeft uitsluitend goede herinneringen aan zijn Utrechtse jaren. "Ik ben nog lid van de reünistenvereniging van Veritas, al kom ik er nooit." Piernella kijkt ook tevreden terug op zijn studententijd, maar achteraf heeft hij het als

"Veel academici krijgen leidinggevende functies, maar op de universiteit hebben ze daar niets over geleerd."

zijn missie: de Antillen bleven deel uitmaken van het Koninkrijk der Nederlanden. Piernella was graag langer in Nederland gebleven, maar op de Antillen wilden ze hem hebben als minister van Economische Zaken. Na zijn ministerschap werd hij directeur van een groot makelaarskantoor en sinds 1992 is hij managing director van Ahold Insurances op de Antillen. "Elke multinational heeft zijn eigen verzekeringsmaatschappij. Bij ons zijn hoofdzakelijk de Ahold-vestigingen uit de Verenigde Staten ondergebracht."

een gemis ervaren dat er geen aandacht aan managementtechniek werd besteed. "Veel academici krijgen leidinggevende functies, maar op de universiteit hebben ze daar niets over geleerd. Om die leemte op te vullen, heb ik later een MBA gevolgd aan de Erasmus Universiteit."

Saleh: "Dat is het aantrekkelijke hier: je kunt meteen aan de slag en je maakt snel carrière. Mijn dochter liep stage bij een advocatenkantoor in Nederland. Ze werd echt aan de hand genomen. Op de Antillen doe je als stagiair meteen een kort geding. We hebben hier grote behoefte aan intellectuelen. Artsen zijn er genoeg, maar juristen, sociologen en economen hebben we hard nodig. Er is zo veel te doen in het bankwezen, het onderwijs en de offshore. De hele financiële sector op de Antillen bestaat uit Nederlanders, die daarvoor een werkvergunning hebben gekregen. Antillianen zelf kunnen natuurlijk zonder meer aan de slag. Voor hen biedt dit land een enorme uitdaging."

Gouverneur mr. J.M. Saleh (l) en Ahold-directeur drs. R. Piernella: "Alle mensen in Utrecht waren aardig voor ons Antillianen."

Alumni herinneren zich Utrechtse jaren

'Jij denkt daar anders over'

In het onlangs verschenen boek 'Zo, dit is de wereld' vertellen veertien alumni over hun Utrechtse jaren. Monseigneur Bär, ambassadeur Van Walsum, oud-staatssecretaris Veder-Smit, Nobelprijswinnaar Bloembergen en emeritus hoogleraar Von der Dunk herinneren zich hoe ze in de jaren dertig, veertig en vijftig rondstapten in het brave decor van de Domstad. Hoe verliep hun carrière na hun studietijd? Hoe oordelen ze over de universiteit van nu?

Illustrer publiceert op deze pagina een sterk ingekorte versie van het dubbelportret dat wetenschapsjournalist Maarten Evenblij voor deze gelegenheid maakte van de bioloog/schrijver Leo Vroman en zijn echtgenote, medisch antropologe/dichteres Tineke Sanders.

MAARTEN EVENBLIJ

De ventilator in het Brooklynsse appartement verdrijft de warmte. De echtelieden zitten schuin tegenover elkaar. Scherts en serieusheid wisselen elkaar in sneltreinvvaart af. Als je de een iets vraagt, geeft de ander vaak antwoord. "Jij denkt daar anders over" klinkt het soms. "Sommige mensen denken dat we kibbelen, maar zo praten wij nu eenmaal met elkaar", zegt Tineke ongevraagd. Herinneringen aan Utrecht, de oorlog, het leven in de Verenigde Staten, de wetenschap en het literaire werk worden – ten behoeve van de gast uit Nederland – opnieuw geproefd en van commentaar voorzien.

In 1932 kwam Leo vanuit zijn geboorteplaats Gouda naar Utrecht om biologie te studeren. Met zijn oudere broer Jaap, die geologie deed, woonde hij op kamers aan de Alexander Numankade, later om de hoek in de Poortstraat. Beiden waren lid van de algemene studentenvereniging Unitas. Leo: "Ik studeerde vreselijk langzaam. Dat is gedeeltelijk de schuld van mijn ouders. Haast je niet, zeiden ze, want op jouw leeftijd – ik begon toen ik zeventien was – hoef je niet gauw klaar te zijn." Tineke: "Toen ik je in 1938 leerde kennen, had je je kandidaats."

Hun paden kruisten elkaar half oktober 1938 aan de eettafel van Unitas aan het Lucasbolwerk. Door een toeval werd Leo – als oudere-

jaars – de tafelheer van noviet Tineke en al dra vroeg Vroman haar zich met hem te verloven. "Dat kwam wel erg snel", zegt Tineke, "ik wilde er over nadenken." "Maar ik was heel beschaafd en heb je een maand lang met rust gelaten", voert Leo ter verdediging aan. Op 26 november 1938 verloofden Leo Vroman en Tineke Sanders zich.

Semi-arts

Ze kunnen uren met elkaar discussiëren over fysiologie, de hersenen en andere biomedische onderwerpen. Want Tineke Vroman – in Utrecht nog Tineke Sanders geheten – studeerde medicijnen, tot in 1943 de Utrechtse universiteit haar deuren sloot. Omdat ze weigerde de loyaliteitsverklaring te ondertekenen, moest zij onderduiken bij een tandartsgezin in Soest, waar ze als dienstmeisje werkte. Op 14 mei 1940 had Leo Nederland op stel en sprong verlaten en was in Zuid-Afrika terechtgekomen. Vandaaruit was hij doorgereisd naar Indië, waar hij zijn doctoraal biologie aan de Geneeskundige Hoogeschool in Batavia haalde. Hij werd ingelijfd bij het Nederlandse leger om tegen de Japanners te vechten, en kwam al na enige maanden in een Jappenkamp terecht – eerst in Indonesië, later in Japan. In augustus 1945 werd hij bevrijd en een maand later mocht hij de krijgsdienst verlaten. Via San Francisco en New York zou hij naar Nederland terugkeren.

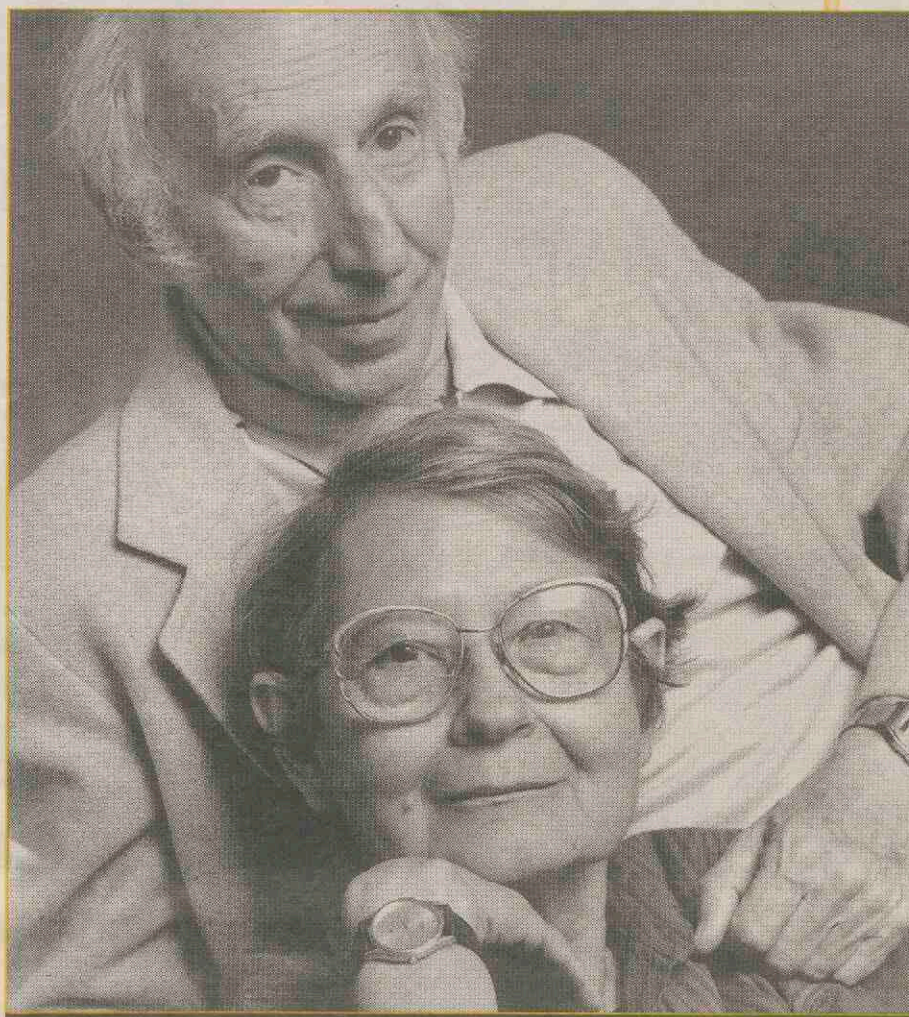
Tineke hervatte in januari 1946 haar artsopleiding, maar Leo bleef in New York hangen. "Ik begon zulke neurotische brieven van hem te krijgen", herinnert Tineke zich de periode tot september 1947. "Toen ik mijn semi-arts-examen had behaald, ben ik maar gestopt en naar New York gereisd." Op 9 september 1947 arriveerde zij daar en de volgende dag trouwden ze.

Leo werkte in die periode als onderzoeker van bloedplaatjes en bloedstolling aan het St. Peters General Hospital en publiceerde z'n eerste bundel *Gedichten*. Tineke werkte aanvankelijk in hetzelfde ziekenhuis. Op 6 juli 1950 werd hun eerste kind geboren: Geri.

Kikkerkoppen

Leo wilde altijd al onderzoeker worden. "Er was een moment dat ik wilde ophouden met studeren. Dat was toen we voor het practicum de reflexen van de kikker moesten bestuderen en daarvoor de koppen van de dieren moesten afknippen." Tineke: "Telkens hebben andere mensen Leo terug gerukt naar de biologie."

En tegen Leo: "Je hebt van je wetenschappelij-

Leo Vroman: "Haast je niet, zeiden mijn ouders, toen ik in 1932 met biologie begon."
Tineke Sanders: "Toen ik je in 1938 leerde kennen, had je net je kandidaats."

ke werk meer voldoening en zeker meer brood gehad dan van je literaire werk." Leo: "Maar ik heb altijd gewerkt op grants en nooit een echte vaste aanstelling gehad. Ik zou mijzelf nooit dichter noemen. Ik ben bioloog en ik werk aan contact tussen oppervlakken en bloed. Dat is de werkelijkheid." Leo promoveerde in 1958 aan de Utrechtse universiteit en zijn wetenschappelijke carrière schreed gestaag voort. Hij kreeg bekendheid als dichter/schrijver. Tineke koos ervoor om meer tijd aan de kinderen – op 9 maart 1952 was Peggy geboren – en het huishouden te besteden. "Als semi-arts was het voor mij moeilijk om hier iets medisch te doen. Toen ik, twintig jaar later, besloot om weer te gaan werken, bedacht ik dat ik iets heel nieuws moest leren". Het werd antropologie vanuit een medische invalshoek. In 1980 behaalde zij haar doctorstitel op een onderzoek bij alcoholisten en mensen die na een beroerte mentale problemen hadden. Tineke Vroman gebruikte computerprogramma's om patiënten te trainen en werkte in het Veterans Administration Hospital in Brooklyn, waar Leo inmiddels ook werkzaam was, aan een programma voor oudere geheugenpatiënten.

Psalmen

Leo werkt nu nog gestaag door in wetenschap en poëzie. Zijn naam staat weer op een grantaanvraag en ondanks z'n 81 jaar begeleidt hij nog een student. In 1995 verscheen de dicht-

bundel *Psalmen*. Spreekt er meer maatschappijkritiek uit z'n latere werk? Leo: "Ja, misschien wel." Tineke: "Maar je hebt altijd al kritiek geleverd. Iemand heeft eens gezegd: Vroman heeft de ecologie ontdekt. Je schreef er al jaren over, alleen was Nederland toen nog niet geïnteresseerd."

Tineke: "Je bent ook veel gevoeliger geworden voor kinderen. Je had zo weinig tijd, je was wel gesteld op je kinderen, maar je voedde ze eigenlijk niet zo op." Leo: "Dat is wel waar. Ik heb ook wel dat biologisch-achtige gevoel van 'niet aankomen; eens kijken hoe ze zich ontwikkelen'. Hoewel dat eigenlijk onzin is." Voor de oorlog worstelde Vroman nogal met de dood, terwijl dat thema in zijn latere werk verdwenen lijkt te zijn. Leo Vroman: "Daar heb ik geen last meer van. Ik ben een paar keer bijna dood geweest, dat is niets bijzonders. Ik ben natuurlijk niet ver genoeg gegaan om te kunnen zeggen wat het is; het blijft een heel interessant raadsel."

Tineke: "Ik heb de indruk dat je niet bang bent om dood te gaan, maar dat je het ontzettend vervelend vindt om er niet meer te zijn."

'Zo, dit is de wereld. Utrechtse afgestudeerden over 50 jaar leven en werk.'

Eindredactie Twan Geurts.

Uitgave Universiteit Utrecht ter gelegenheid van het 360-jarig bestaan. ISBN 90 6481 600 X, NUGI 642. Prijs in de boekhandel: f 24,90.

Zie bestelbon Illustrerzake op pagina 18.

Leo Vroman: "Er was een moment dat ik wilde ophouden met studeren. Dat was toen we voor het practicum de reflexen van de kikker bestudeerden en daarvoor de koppen van de dieren moesten afknippen."

Het issue en het eten

De Groep

Afgestudeerden zoeken elkaar op

Eetgezelschap de Smulpaap
 Jan Willem Wiggers (1956)
 Jo de Viet (1957)
 Rob Laurensse (1955)
 Bert van der Lingen (1955),
 virtueel mee-eter
 Studie: geografie
 Allen afgestudeerd rond 1982

's Even kijken, zegt kok-van-dienst Rob.

"We zijn begonnen met een Belgisch bier, een Chimay. Vervolgens een Spaanse salade – snijbonen met rode uien, ansjovis, gekookte eieren, kerstomaatjes en knoflooksaus. Als hoofdgerecht een tagliatelle met een saus van zeewolf en Hollandse garnalen."

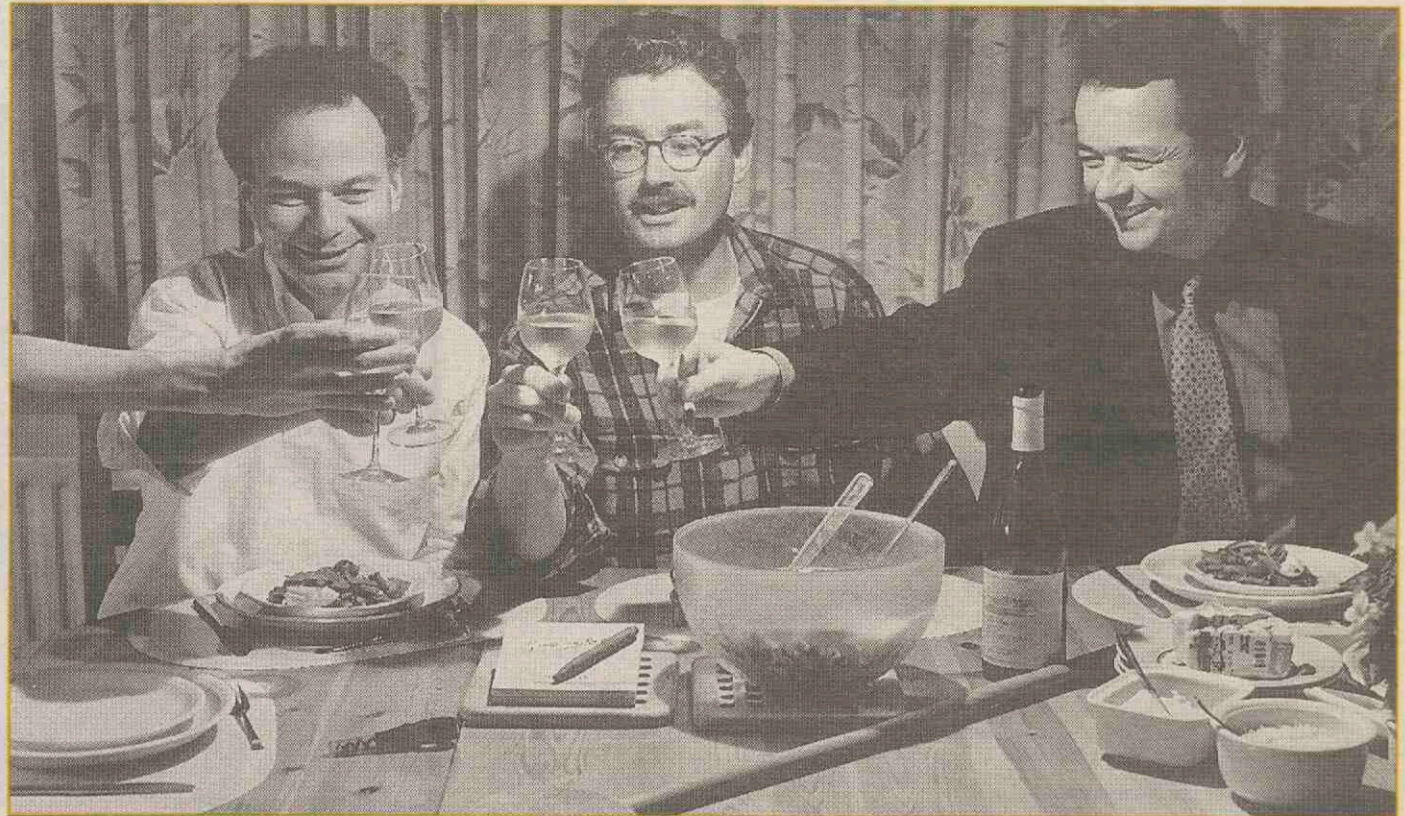
PETER VAN DE BEEK

"Als wijn een witte Sancerre. Eén fles, want de heren moeten nog rijden. Toen twee kaasjes, een Roquefort en een..., eh..., eentje die me even is ontschoten. En als toetje hebben we een schuimige citroentaart, vers gemaakt, met koffie en een sigaar."

Een open keuken in een nieuwbouwwoning aan de rand van Utrecht. Buiten waait de wind de laatste bladeren van de boom, binnen stottert het koffiezetapparaat. Gerinkel van kopjes en lege pannen die van tafel worden gehaald. Het was een goed maal, evalueert de man met de grootste maaginhoud. Lekker en niet te weinig. Jan Willem: "Maar we hebben tijden gehad dat we veel meer aten. Bijvoorbeeld een Zeeuwse rijsttafel, met heel veel uien, kapucijners, bruine bonen, pittig gekruide gehaktballetjes, uitgebakken spek, worst en dat soort dingen. Loeizwaar, ja. Maar volgens mij worden we met het klimmen der jaren steeds subtieler."

Ooit studeerden ze geografie en deden ze met z'n vieren een practicum SPSS op het universitaire computercentrum. Overdag op het ACCU, ponskaarten bewerken, en 's avonds de resultaten uitwerken en van commentaar voorzien. "Lange dagen, want van computeren hadden we niet veel kaas gegeten. Het was ook erg saai. Iedere keer ging er wat mis met die kaarten, en dan moest je weer tachtig van die posities intikken. Helemaal simpel werd je ervan." Bij wijze van taakverdeling besloot men dat een van de vier voortaan voor het eten moest zorgen.

Achttien jaar later zitten ze nog steeds samen aan tafel. Niet meer zo vaak als vroeger – de frequentie is gezakt naar zo'n drie, vier keer per jaar – en ook niet altijd meer met z'n vieren. Sinds Bert eind jaren tachtig als diplomaat naar het buitenland vertrok, "voel je dat het anders is, niet compleet." Overigens heeft Bert vanavond wel de kans om virtueel een hapje mee te eten, een primeur voor de Smulpaap.

Eetgezelschap de Smulpaap, v.l.n.r. Jo de Viet, Rob Laurensse en Jan Willem Wiggers. Bert van der Lingen eet virtueel mee vanuit Athene.

Tussen de Chimay en de Spaanse salade is er via Internet contact opgenomen met Hare Majesteits ambassade te Athene. Tegen de tijd dat de taart op is, heeft de gast nog niet gereageerd.

Nee, afwassen hoeft niet, Rob heeft tegenwoordig een vaatwasmachine. Er volgt een tweede ronde sigaren en een nieuwe serie beschouwingen over eten. "Het hoeft niet duur te zijn", zegt Jan Willem, "maar wel uitzonderlijk lekker." Hutspot kan bijvoorbeeld best, maar dan ook echte hutspot, met flink wat klapstuk. "Zolang het maar kwaliteit heeft en toch niet decadeert. En steeds iets nieuws, we eten nooit hetzelfde."

Series als vier keer Italië of om de beurt iets met mosselen vormen ook een zekere constan- te. Meestal kiest men een land als thema (een geograaf denkt nou eenmaal geografisch), vaak een land uit het vroegere Oostblok. Rob: "Voor de val van de Muur hebben we ontzettend veel gereisd door Midden- en Oost-Europa, vandaar. Jo en Bert hebben zelfs tien maanden in Hongarije gezeten voor hun afstudeeronderzoek. Waar je dan op uitkomt? Bijvoorbeeld op een Eszterházy rosztélyos, een heel chic Hongaars biefstukgerecht met schijfjes gebakken witte wortel. Joegoslavische koolrolletjes. Of Gundel palacsinta, pannenkoekjes met ijs en walnoten, ook een fantastisch Hongaars recept."

Na het eten volgt er een fase van uitbuiken. Televisie kijken, een spelletje Risk (eerste helft jaren tachtig) of gewoon bijpraten over de actualiteit van de dag. Aan het eind van de avond komt het schrift op tafel, voor commentaar op de maaltijd en een samenvatting van het gebeurde. Helaas is het schrift al een tijdje zoek, maar ook zonder schrift weet men wel wat er in staat. Jo: "Het grappige is dat je alles ziet veranderen als je het doorbladert. De gerechten veranderen, je leefsituatie verandert, de een heeft gewetensbezwaren en de

ander wordt voorzitter van de vakbond voor dienstplichtigen, banen veranderen, de Centrumdemocraten komen in de Kamer, je ziet dames opkomen en afgaan, en ineens heb je het toch echt over kinderen krijgen en managementproblemen – zaken waarvan je je vroeger niet kon voorstellen dat je daar ooit mee bezig zou zijn. Een prachtig tijdsbeeld. Met altijd die verbinding tussen die twee thema's, hè – het maatschappelijk issue en het eten."

Inmiddels zijn we bijna een half leven verder en bekleden de heren allen respectabele managementfuncties bij grote organisaties – Ahold, het CDA, de gemeente Utrecht en Buitenlandse Zaken. Banen waarin ze een aanzienlijk deel van hun tijd bezig zijn met netwerken. Maar ho, waarschuwt Jo, dit is anders. De Smulpaap is geen netwerk als alle andere. "Het is een vriendenclub. Een netwerk heb je ergens voor nodig, dit niet. Als we zitten te

papen kun je heel makkelijk het achterste van je tong laten zien, je stapt zó over van het zakelijke naar het persoonlijke. Een netwerk doet ook niet aan liederen bij huwelijken. Wij wel. Ik hoop trouwens dat die papen straks bij mijn begrafenis ook een geweldig lied gaan zingen. Dat die kist zakt, en dat er dan een ballááááde klinkt, dat lijkt me echt het ultieme."

Oproep voor deze rubriek

Maakt u deel uit van een nog immer actieve – koken, reizen, studeren – groep van afgestudeerden, of kent u andere alumnigroepen die in aanmerking komen voor een reportage in deze rubriek, laat het dan weten aan de redactie van Illustrer, telefoon: (030) 2534073, fax: (030) 2533685, e-mail: k.beneken@bur.ruu.nl

De buitenlander: "Zichtbaar verleden"

Stephen Smith (46) is kunsthistoricus. Hij ziet Nederland als een tolerant, pragmatisch en veilig land, waar het rijke verleden volop zichtbaar is. Amerika is een conservatief land zonder geschiedenis, vindt Smith. Hij zou graag de vlaktes van Kansas verruilen voor de geborgenheid van Nederland. Volgend jaar verkast hij waarschijnlijk definitief met zijn vrouw en twee kinderen naar Utrecht of omgeving.

Hij is nu slechts twee maanden in Utrecht voor onderzoek naar het beeld van de primitieve mens in de zeventiende-eeuwse Vlaamse en Nederlandse beeldende kunst. Van Utrecht wist hij alleen dat het centraal in Nederland moest liggen, wat goed uitkwam voor zijn onderzoek. Inmiddels voelt hij zich er thuis. De stad is 'nice and quiet', er staan geen honderd zakenrollers op je te wachten als je uit de trein stapt, zoals in Amsterdam, zegt de Amerikaan. Het moeilijkste van zijn verblijf hier is het isolement. Hij kent niemand en werkt eigenlijk alleen maar. Zijn vrienden en familie zijn duizenden kilometers weg. Maar de universitaire voorzieningen, vooral de bibliotheek, zijn 'excellent', zegt Smith lovend. (OvdW)

'Gedragsonderzoek is soms beresaaï'

Vakgenoten

Docent en afgestudeerde over elkaar, de opleiding en de arbeidsmarkt

Professor Jan van Hooff is onderzoeker van het sociale gedrag van apen. Zijn bekendste leerling, Frans de Waal, werd wereldberoemd met z'n boeken over het dagelijks leven in chimpanseekolonies.

Jan van Hooff

Een etage die toebehoort aan de 'afdeling hogere zoogdieren, in het bijzonder primaten'. In het hart van De Uithof. Geen deur of stukje muur, of er hangt wel iets met apen aan. Slechts één werkkamer is aapvrij: nergens een poster van een chimpansee of een knuffelgorilla uit de speelgoedwinkel. Alleen de boekenkast van Jan van Hooff (1936) verradert dat hij al een leven lang onderzoek doet naar het sociale gedrag van apen.

Van Hooff en Frans de Waal leerden elkaar kennen in 1971. Van Hooff, destijds nog lector, zocht een promovendus voor onderzoek naar verbanden tussen agressie en sociale relaties bij Java-ape. "Rond die tijd werd duidelijk dat agressie bij dieren een veel ingewikkelder spel was dan we dachten. Niet alleen een kwestie van 'A pikt iets van B, dat betekent ruzie, en degene met de meeste kracht en het meeste zelfvertrouwen wint'. Zeker bij apen bleek agressief gedrag ook af te hangen van hun sociale netwerk. Apen schatten hun positie in: 'Als ik wil, kan ik Marietje best aanvallen, want ze heeft de laatste tijd veel ruzie gehad. En ik was een half uur geleden nog goede maatjes met de dominant, dus de kans is groot dat hij me steunt. Conclusie: the time is now!'. Dat coalitiegedrag wilden we systematisch gaan analyseren."

Al voor De Waals promotie in 1977 vroeg Van Hooff hem zijn coalitie-onderzoek voort te zetten in Burgers' Dierenpark in Arnhem. In dat park (eigendom van zijn familie) had Van Hooff in het begin van de jaren zeventig zo'n 25 chimpansees bijeengebracht, ter bestudering van hun gedrag in een oerwoudachtige omgeving. Nu de dieren vijf jaar de tijd hadden gehad om aan elkaar te wennen en zich sociaal te vestigen, was de kolonie rijp voor onderzoek. De Waal kwam, zat zes jaar op een krukje, noteerde wat hij zag, en schreef het boek 'Chimpansee-politiek. Macht en seks bij mensapen'. Dat maakte hem op slag wereldberoemd. Van Hooff: "Een prachtig portret, heel beeldend. Alsof je de Tweede Kamer aan het werk zag."

Zeker, hij had "verdomd graag" zelf op dat krukje willen zitten, zegt Van Hooff. "Ik ben in die diertuin opgegroeid, als jochie heb ik 'r gelééfd. Maar ik had hier inmiddels een positie waarin ik gewoon geen tijd meer had om hele dagen naar de apen te zitten kijken. Of ik die kans ooit nog krijg? Wie weet na mijn emeritaat. Okee, de uitkomsten zullen

minder sensationeel zijn. Frans kwam op het moment dat de room dik op de melk lag en ja, die heeft hij er met veel succes afgeschept. Hij was de juiste man op het juiste moment, in die zin heeft 'ie natuurlijk geboft. Maar net als Newton onder z'n appelboom beseft Frans ook hoe relevant zijn waarnemingen waren als je ze in een ruimere context plaatste."

Voor succes in de ethologie is probleemonderscheidend vermogen overigens niet voldoende, waarschuwt Van Hooff. "Want ga maar eens naar de Arnhemse chimpanseekolonie. Zie je daar de Tweede Kamer in actie? Nee. Waarschijnlijk liggen de meeste apen te pitten, een enkeling zit te vlooiën, verderop wordt wat gefrunnikt, en over een uur is dat weinig anders. En al die tijd moet jij vanuit een authentieke belangstelling gemotiveerd blijven om te letten op wat daar elk moment zou kunnen gebeuren. Nee, gedragsonderzoek is soms beresaaï."

Frans de Waal

Een zitkamer van een chic hotel aan de Amsterdamse Herengracht. Aan de wand een portret door een kennis van Rembrandt, in de hoek een vitrine met porselein. Frans de Waal (1948) oogt een beetje vermoeid, maar dat is ook niet zo vreemd. Vanochtend het NRC Handelsblad, toen de Volkskrant, nu Illustrer, en vanavond nog Met het oog op morgen. Daarna is de bliksempromotietoer voor de Nederlandse vertaling van zijn derde boek, 'Van nature goed', voorbij en vliegt hij terug naar Atlanta.

Na jarenlang verblijf in Amerika klinkt zijn Nederlands niet meer vlekkeloos. Sterker, eigenlijk kost heel Nederland hem moeite. Het onderwijssysteem, het onderzoeksklimaat aan Nederlandse universiteiten – hij zou niet weten wat hij ervan vindt. De Waal: "Ik ben al vijftien jaar te ver weg om Nederland nog als een geïsoleerd land in Europa te zien."

Nadenken over Jan van Hooff gaat hem gemakkelijker af, tenslotte hebben ze nog steeds contact. Van Hooffs belangrijkste kwaliteit? "Jan is geen hoogleraar die gedachtes verstikt. Hij zal niet snel zeggen: zo moet het. Integendeel, hij houdt er juist van heel open van gedachten te wisselen over je onderzoek. Mede daardoor is hij ook zo succesvol geweest in het afleveren van promovendi die goede posities in het buitenland hebben gekregen." Een consequentie van zo'n inspirerend contact kan zijn dat de leerling zijn leermeester overvleugelt. Is het niet tragisch dat hij met de eer is gaan strijken van Van Hooffs chimpanseekolonie? "Wel," reageert De Waal met een lachje, "dat is nou eenmaal het lot van de leraar die leerlingen produceert. Moet je dat tragisch noemen? Nee, vind ik niet. Het zou veel tragischer zijn geweest als er nooit wat uit die kolonie was gekomen. Maar ik heb 'Chimpansee-politiek' wel opgedragen aan Jan, want ik beseftte dat dat onderzoek meer voor hem betekende dan alleen blijdschap over het resultaat. Toen ik in Arnhem ging werken, realiseerde ik me heel goed dat ik ging doen wat hij eigenlijk zelf had willen doen." Op de vleugels van het succes van zijn boek

Frans de Waal (l) en Jan van Hooff: vakgenoten in het gedragsonderzoek.

kreeg De Waal in 1981 het aanbod naar Wisconsin te komen, om daar zijn onderzoeksen publicatiewerk voort te zetten. Sinds een paar jaar combineert hij twee banen in Atlanta, onderzoeker op een primatencentrum en hoogleraar psychologie. Psychologie? De Waal: "Ja, psychologie. Om precies te zijn: de afdeling psychobiologie van het Department of Psychology. In de VS is switchen tussen disciplines veel gebruikelijker dan hier. In Europa begin je als zoöloog en eindig je als zoöloog." Het is de aanleiding voor een lange lofzang op het Amerikaanse onderzoeksklimaat. Kort samengevat: hij heeft veel tijd voor onderzoek, z'n podium strekt zich uit van New York tot Los Angeles en, het belangrijkste, succes wordt beloond met extra mogelijkheden. Alleen dat onderwijssysteem. De Waal: "Vreeljk schools, en alles in hapklare brokken. Er is nauwelijks nog ruimte voor het ontwikkelen van een brede visie. Gaat het in Nederland ook die kant op? Heb je tegenwoordig nog maar acht jaar voor je studie en je promotie samen? Dat had ik niet volgehouden, daarvoor deed ik er te veel naast. Tekenen, Dostojevski lezen, dat soort dingen – ik heb ruim de tijd

genomen om door m'n puberteit te komen." "In mijn tijd lag je met lang haar in het gras marihuana te roken en te discussiëren. Uiteindelijk was dat heel goed, denk ik, je maakte wel een bepaalde algemene ontwikkeling door. Maar ach, misschien is dat nostalgie. Wie weet wat voor briljante wetenschappers Nederland nog produceert."

Peter van de Beek

'Van nature goed; Over de oorsprong van goed en kwaad in mensen en andere dieren' is verschenen bij uitgeverij Contact. ISBN: 90-254-0580-0.

Faculteit Biologie

(Peiling 1995)	
studenten	1009
afgestudeerden	127
medewerkers	330
(van wie 157 wetenschappelijk)	
promoties	40
budget in miljoen gulden	42,2

Berichten voor Illustrerzake kunt u vóór 29 januari 1997 sturen naar de redactie. Adres zie colofon, pagina 18.

Algemeen

Hoger Onderwijs voor Ouderen

In de periode van januari tot april 1997 biedt de Universiteit Utrecht in het kader van HOVO Utrecht een aantal cursussen aan, speciaal voor belangstellenden in de leeftijdsgroep van 50+. De cursussen worden op een middag per week gegeven gedurende 6 tot 12 weken.

De cursusprijs bedraagt afhankelijk van de lengte van de cursus f 180,- tot f 350,- exclusief literatuur.

De volgende cursussen staan voor deze periode op het programma:

► Vakgroep Geschiedenis:

Amerika, droom en werkelijkheid, 1776 tot heden, dr. M. van Rossem e.a. (dinsdagmiddag van 14 januari t/m 4 maart)

Archeologisch en historisch onderzoek rondom het Oude Testament, mevrouw prof. dr. H.

Sancisi-Weerdenburg e.a. (dinsdagmiddag van 18 maart t/m 29 april)

► Vakgroep Nederlandse Taal en Letterkunde:

Nederlandse literatuur uit de Gouden Eeuw: een geschreven werkelijkheid, mevrouw prof. dr. M.A. Schenkeveld-van Dussen e.a. (dinsdagmiddag van 18 maart t/m 22 april)

► Faculteit Wijsbegeerte:

Inleiding tot de Antieke Filosofie, prof. dr. J. Mansfeld (vrijdagmiddag van 7 februari t/m 14 maart)

► Faculteit Farmacie:

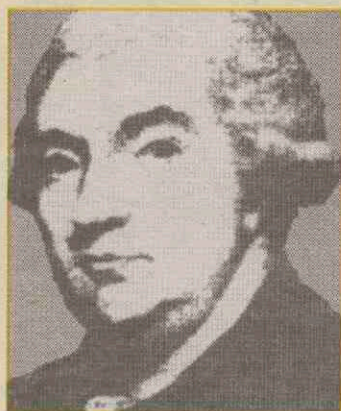
Geneesmiddelen: werking en gebruik, prof. dr. A.J. Porsius e.a. (donderdagmiddag van 13 februari t/m 24 april)

► Vakgroep Geschiedenis en Grondslagen van de Wiskunde en de Natuurwetenschappen:

De evolutie van de evolutietheorie, prof. dr. R.P.W. Visser (woensdagmiddag van 29 januari t/m 23 april)

De andere instellingen, die participeren in HOVO Utrecht, bieden onder andere cursussen aan op het gebied van architectuur, wijsbegeerte, muziek en literatuur.

In de Studiegids HOVO Utrecht staan beschrijvingen van alle cursussen en gegevens over plaats en tijd, literatuur, kosten etc. Deze gids kan – liefst schriftelijk – worden aangevraagd bij de HOVO-coördinator van de Universiteit Utrecht, dr. C.P.M. Görts, bureau faculteit Biologie, Wentgebouw, Sorbonnelaan 16, 3584 CA Utrecht, (030) 2532822, b.g.g. 2536705.

James Boswell (1740-1795) was advocaat en schrijver. Van 1763 tot 1764 studeerde hij Romeins Recht aan de Universiteit Utrecht. Zijn bekendste werk is 'The life of Samuel Johnson'.

James Boswell

Het James Boswell Instituut van de Universiteit Utrecht organiseert professionele en doelgerichte cursussen en trainingen voor Nederlandse en buitenlandse studenten en medewerkers. Het aanbod varieert van Nederlands en moderne vreemde talen tot de exacte vakken en internationale programma's. Het James Boswell Instituut probeert studenten en docenten van de Universiteit Utrecht zodanig toe te rusten, dat zij op internationaal niveau efficiënt en doelmatig kunnen studeren en werken. Het gaat hierbij vooral om het verbeteren van de taal- en communicatievaardigheden van (uitwisselings)studenten en docenten. Belangrijke internationale activiteiten van het James Boswell Instituut zijn:

► **academische aansluitingsprogramma's** voor buitenlandse studenten. Dit is een opleidingstraject voor buitenlandse studenten, die een studie in het Nederlandse Hoger Onderwijs willen volgen. Het biedt hun een geïntegreerd en gecompri-meerd onderwijspakket met alle vakken waarin zij een toelatingsexamen voor het hoger onderwijs moeten afleggen. Een alumnivereniging voor studenten die een dergelijk programma hebben doorlopen en vervolgens zijn uitgezwermd over heel Nederland om de studie van hun keuze te volgen, is in voorbereiding.

► **taalcursussen** voor studenten en docenten, bijvoorbeeld ter voorbereiding op een verblijf in het buitenland of ten behoeve van de internationalisering van curricula. Hierbij

kan gedacht worden aan een cursus 'Legal English for academic purposes' voor studenten Rechten of aan het programma 'Lecturing in English' voor universitair docenten.

► **zomercursussen** 'Nederlands als tweede taal (NT2)' en 'Taal, geschiedenis en cultuur' voor buitenlandse studenten en medewerkers. Daarnaast wordt samen met de faculteit Letteren een bijdrage geleverd aan de 'Utrecht SummerSchool'.

► **cursussen** voor medewerkers van bedrijven en kennisinstellingen waarvoor het van belang is dat de medewerkers zich de Nederlandse taal, cultuur en gewoonten eigen maken. Het aanbod varieert van 'Boswell Welkom' tot intensieve programma's 'Nederlands als 2e taal'.

► **netwerkvorming** ten behoeve van het 'Utrecht Network'. Het James Boswell Instituut onderhoudt nauwe contacten met universiteiten en taalcentra in Indonesië, Zuid-Afrika, Midden- en Oost-Europa en met organisaties als de Nederlandse Taal Unie en NUFFIC.

Informatie: James Boswell Instituut Universiteit Utrecht, Bijlhouwerstraat 6, 3511 ZC Utrecht, (030) 2538666, fax. (030) 2538686, e-mail: james.boswell@jbi.ruu.nl.

Parnassus

Op maandag 13 januari start het tweede cursusblok van Parnassus, het Internationaal en Cultureel Centrum van de Universiteit Utrecht. Er is een zeer breed aanbod op het gebied van muziek, dans en theater. Sinds kort zit de discipline literatuur ook in het programma. De cursussen zijn voor iedereen toegankelijk. Voor meer informatie kunt u de brochure bij Parnassus halen, of bellen (030) 2538441.

Op 15 februari om 20.00 uur vindt de derde voorronde van het Parnassus Try-Out Podium plaats. Het Try-Out Podium wil amateurs op het gebied van cabaret en kleinkunst een laagdrempelige, inspirerende speelplek bieden. Daarnaast biedt het de mogelijkheid kwaliteiten te toetsen aan publiek en jury. Het Try-Out Podium is bedoeld voor mensen die hun programma nog willen oefenen voordat ze meedoen aan een van de cabaretfestivals, maar ook voor mensen die hun eerste stappen op het podium zetten.

Voor meer informatie over aanmelding: Parnassus, Kruisstraat 201,

3581 GK Utrecht, (030) 2538448. Reserveringsnummer voor publiek (030) 2538441.

Studium Generale serie 'Joodse culturen'.

Studium Generale

In het voorjaar van 1997 organiseert Bureau Studium Generale de volgende lezingencycli:

► 'In Grote Lijnen: de kunsten' op dinsdagavond 4, 11, 18, 25 februari, 4, 11, 25 maart.

► 'Joodse culturen' (vervolg van najaar 1996) op maandagavond 10, 24 februari, 3, 17 maart.

► Symposium Oekraïne op dinsdag 18 maart van 17.45-20.00 uur.

► 'Funeraire culturen' op maandagavond 10, 17, 24 maart, 7, 14, 21 april.

► 'Filosofie en ideeëngeschiedenis Sociale Wetenschappen' (1ste SG-programma op Internet) op donderdag-

avond 20, 27 maart, 3, 10, 17, 24 april, 1, 15 mei.

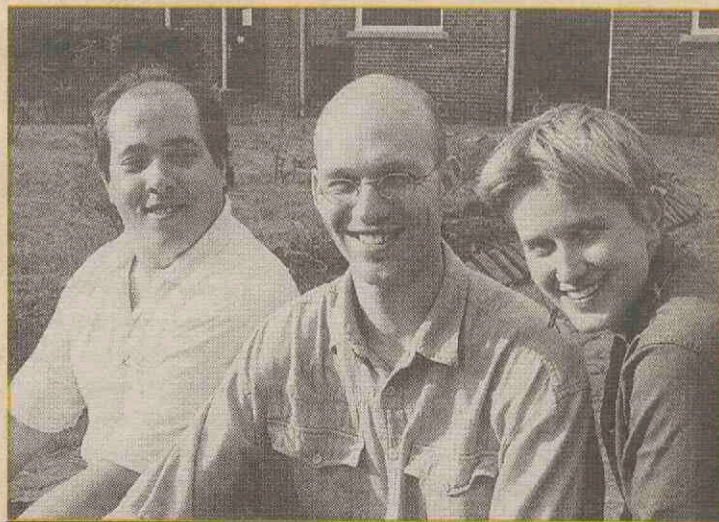
► Spring Dance op dinsdagavond 8 en 15 april.

Informatie: Studium Generale (030) 2532436

d'Accord

Sinds oktober 1996 is er d'Accord, een nieuwe zangtheatergroep die op hoog niveau zang met theater- en danselementen wil combineren. d'Accord staat onder professionele artistieke leiding van Johan Rooze en krijgt een bezetting van 16 mensen. Er gaat gewerkt worden aan een wervend repertoire van jazz en pop, maar ook experimentele en uitheemse volksmuziek worden in het programma opgenomen. De samenstelling van de groep wordt zo gekozen dat er niet alleen als totaal ensemble, maar ook in kleinere units als octetten, kwintetten of (dubbel) kwartetten kan worden gewerkt. Naast de auditieve kant wordt er, onder leiding van de aan de groep verbonden professionele dramaturge, serieuze aandacht gegeven aan de drama-technische en theatrale zijde van muziektheater. In de loop van het volgende jaar wil d'Accord ook een ondersteunende rol gaan vervullen voor andere gezelschappen, bijvoorbeeld m.b.t. boekhouding en secretariële werkzaamheden. Ook bij reserveringen van uitvoeringsruimten en bij het aanvragen van financiële voorzieningen kan kennis en ervaring worden uitgewisseld.

Inmiddels heeft d'Accord anderhalve maand na oprichting haar eerste

Oprichters van d'Accord, v.l.n.r. Johan Rooze, Luke Mol, Martine Broere.

Live-optreden gehad in AVRO's radio Café, en zijn al afspraken gemaakt voor andere radio- en TV optredens.

Informatie maar ook aanmeldingsformulieren voor een auditie kunnen worden aangevraagd op het secretariaat van d'Accord (030) 2714339, fax: (030) 2731799, of zijn op te halen bij Parnassus, Kruisstraat 201, 3581 GK Utrecht.

Sociaal Cultureel Centrum De Uitwijk

Voorjaar 1997 organiseert De Uitwijk een zeer divers cursusprogramma met onder meer tekenen, schilderen, aquarelleren, acrylschilderen, combinatie-cursussen, yoga, typevaardigheden, kunstgeschiedenis, filosofie, keramiek. De cursussen vinden plaats op diverse tijdstippen: in de pauze, tussenuren, late namiddag en de vroege avond. Alumni die zijn afgestudeerd na 1 januari 1996 kunnen nog deelnemen tegen het speciale studententarieff (Studentnummer meenemen). De **cursus-informatiemarkt** is op dinsdag 21 januari 1997 in de hal van Transitorium I, Leuvenlaan 21 in De Uithof.

Op dinsdag 18 maart 1997 is er een **tweedehands-boekenmarkt** van 10.00-17.00 uur in de hal van Transitorium I. Binnen- en buitenlandse literaire pockets, romans, literaire

tijdschriften, eerste drukken, poëzie, toneel, klassieke talen, de betere detectives, (blad)muziek, biografieën, atlanten, prenten, reisbeschrijvingen, cultuurgeschiedenis, medische atlanten, schoolplaten, filosofie, mystiek, theologie, Amnesty International, Ex libris etc. Als u zelf boeken wilt verkopen kunt u een deelnameformulier aanvragen bij De Uitwijk.

U kunt de boekenmarkt ook combineren met een bezoek aan uw faculteit, de Botanische Tuinen, of een wandeling op het Uithof-complex. Op dit moment worden er diverse interessante, nieuwe gebouwen neergezet (Koolhaas, Mecanoo, Neutelings etc.).

Inlichtingen en aanvragen cursusprogramma: De Uitwijk, Transitorium I, Leuvenlaan 21, 3584 CE Utrecht – De Uithof, (030) 2533402, e-mail: uitwijk@pobox.ruu.nl homepage: <http://www.ruu.nl/Uitwijkcursus.html>.

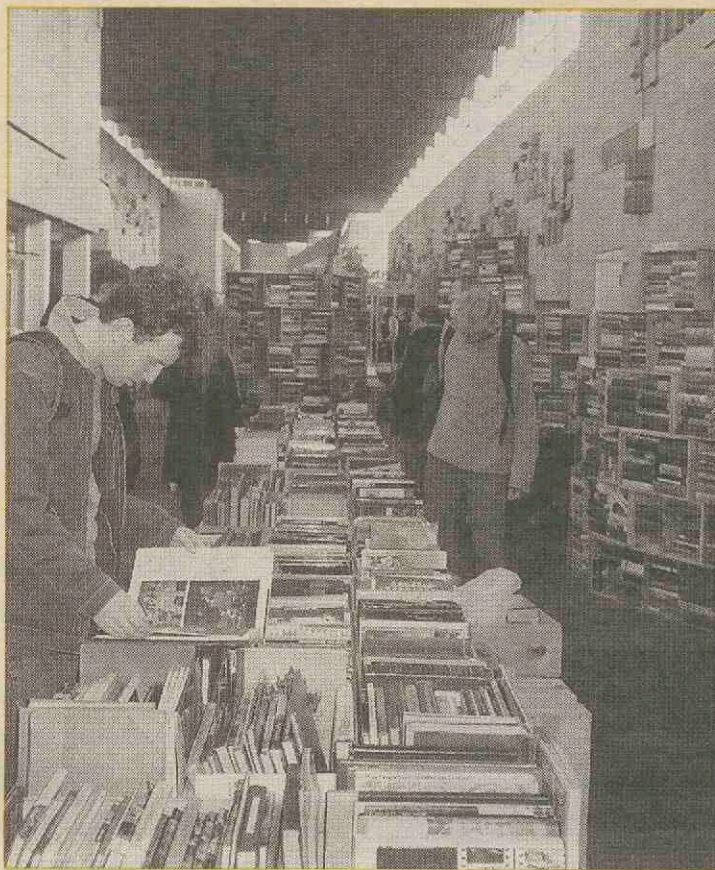
De Salon

Elke derde zondag van de maand is er in het Polman's Huis (hoek Keistraat/Jansdam) het publiek debat 'De Salon'. Aan de hand van drie of vier pittige stellingen komt een thema aan bod. Enkele panelgasten brengen de discussie op gang, waarna het publiek alle ruimte krijgt om mee te debatteren. Dit alles onder leiding van één van de vaste presen-

tatoren: Machteld Versnel, Tweede Kamerlid voor D66 en Paul Schnabel, hoogleraar Geestelijke Gezondheidszorg. Het debat wordt ingeleid met een gesproken column door André

Klukhuhn, hoofd Studium Generale van de Universiteit Utrecht. Vooraf en in de pauze is er een muzikaal intermezzo.

Voor het komende seizoen is het

Tweedehands-boekenmarkt.

programma als volgt: 19 januari 1997: **De toekomst van de ouderenzorg**, 16 februari 1997: **Reclame**, 16 maart 1997: **Veranderende omgang met de dood**, 20 april 1997: **Schoonheidsidealen**. Aanvang: 14.30 uur, de zaal gaat om 14.00 uur open. *Informatie: De Salon Utrecht, Germaine Custers, Postbus 80125, 3508 TC Utrecht, (030) 2533708, e-mail: Salon@bur.ruu.nl.*

Stichting Integrand

Integrand is een landelijke non-profit organisatie die zich ten doel stelt de kloof tussen academische studenten en het bedrijfsleven te verkleinen.

Zij doet dit door studenten die werk zoeken en bedrijven die tijdelijk een extra kracht nodig hebben met elkaar in contact te brengen. In veel bedrijven kan aan bepaalde projecten of onderzoeken niet de gewenste aandacht worden besteed, door gebrek aan specifieke kennis, financiën of tijd. Een gemotiveerde en vergevorderde student kan dan uitkomst bieden. De student komt tijdelijk in dienst en ontvangt het minimumloon. Heeft uw bedrijf behoefte aan een dergelijke werkkraft, neem dan contact op met Integrand Utrecht, Achter Sint Pieter 25, 3512 HR Utrecht, (030) 2536176, fax. (030) 2536201.

Faculteiten

Biologie

Facultaire Colloquia

De faculteit Biologie organiseert colloquia waarbij alumni van harte welkom zijn. De opzet van de colloquia is een 'grote lijnen verhaal' over ontwikkelingen, uitdagingen en perspectieven in het vakgebied, aanhakend bij het eigen onderzoek, maar zonder te veel op details van dit laatste in te gaan. Sprekers zijn onderzoekers van binnen en buiten de faculteit.

De colloquia zijn op donderdag, aanvang 16.00 uur, in het Wentgebouw, Sorbonnelaan 16. Na afloop is er een informele borrel. Het programma voor de eerste helft van 1997 is als volgt:

13 februari 1997: prof. dr. A.J. van Noordwijk (Nederlands Instituut voor Oecologisch Onderzoek, hoogleraar faculteit Biologie), Wentgebouw groene collegezaal
20 maart 1997: prof. dr. Bootsma (afdeling celbiologie en genetica, Erasmus Universiteit Rotterdam), Wentgebouw blauwe collegezaal
22 mei 1997: prof. dr. L.C. van Loon (Botanische Oecologie en Evolutiebiologie), Wentgebouw groene collegezaal

Informatie: dr. C.P.M. Görts, bureau faculteit Biologie, Wentgebouw, Sorbonnelaan 16, 3584 CA Utrecht, (030) 2532822, b.g.g. 2536705.

Farmacie

Oratie

Op 19 november 1996 heeft prof. dr. J.H. Beijnen zijn ambt van hoogleraar aanvaard door het houden van zijn oratie, getiteld 'Bio-analyse en geneesmiddelenonderzoek'. Beijnen is werkzaam op het vakgebied van de Bio-analyse, in het bijzonder in relatie tot het klinisch geneesmiddelenonderzoek.

Geneeskunde

PHEPH

Zaterdag 19 april 1997 organiseert de alumnivereniging Medische Biologie PHEPH weer de jaarlijkse reünie voor haar leden. De reünie zal bestaan uit een middagactiviteit gevolgd door een etentje. Details over hoe/wat/waar volgen in het PHEPH magazine en de volgende illustrer. Hou deze dag dus alvast vrij! *Afgestudeerde medisch biologen die*

nog geen lid zijn van PHEPH kunnen voor informatie schrijven naar ons correspondentieadres: PHEPH, J. de Bekastraat 18bis, 3514 VM Utrecht of e-mail: PHEPH@cv.ruu.nl.

Letteren

Geschiedenis

Alumni van de vakgroep Geschiedenis hebben tijdens een officiële oprichtingsvergadering op 19 september jl. besloten een nieuwe VIGU-vereniging op te richten. De bestaande, oude VIGU zal overgaan in het Fonds VIGU. De nieuwe vereniging draagt de naam 'Alumnivereniging Vrienden van het Instituut voor Geschiedenis te Utrecht'. Het doel van de vereniging is zoveel mogelijk afgestudeerden bij de vakgroep Geschiedenis betrokken te houden. De nieuwe VIGU zal onder andere cursussen, lezingen, congressen en een jaarlijkse alumnidag organiseren. Daarnaast start de VIGU met het uitgeven van een eigen **nieuwsbrief** waarin artikelen en berichten voor en door alumni staan. Tijdens de oprichtingsvergadering is tevens het eerste bestuur van de vereniging gekozen. Het bestuur is

samengesteld uit vijf personen waarvan er twee door het dagelijks bestuur van de vakgroep Geschiedenis zijn voorgedragen. Het bestuur roept alle alumni op die nog geen lid zijn en die (actief) lid willen worden zich te melden bij het secretariaat van de vakgroep. Lidmaatschap levert bij toekomstige activiteiten vele voordelen op! Recent afgestudeerden krijgen een fikse korting op de contributie. De oude VIGU gaat officieel Fonds Vriendenkring Instituut voor Geschiedenis Utrecht, afgekort **Fonds VIGU** heten. De stichting zal bijdragen aan de realisering van de plannen van de nieuwe VIGU. Het bestuur bestaat uit drie leden die tevens lid van de nieuwe VIGU dienen te zijn. Tenminste één lid is afkomstig uit het dagelijks bestuur van de vakgroep Geschiedenis. Binnenkort wordt de **alumni-almak** verzonden naar alle alumni waarvan de adressen bij de vakgroep bekend zijn. Ook wordt een brief bijgesloten met meer informatie over toekomstige activiteiten en de rol die alumni hierbij kunnen vervullen. *Informatie: Alumnivereniging Vrienden van het Instituut voor Geschiedenis te Utrecht, Kromme*

Nieuwegracht 66, 3512 HL Utrecht, (030) 2536456.

Literatuurwetenschap

De vakgroep Algemene Literatuurwetenschap van de faculteit Letteren zal tijdens de **Universiteitsdag 1997**, waarover u elders in dit blad meer kunt lezen, ook vertegenwoordigd zijn. Daarnaast organiseren we andere activiteiten die ook voor alumni interessant kunnen zijn. Zo heeft de vakgroep uit haar opleidingsaanbod een aantal cursussen voor contractanten geselecteerd. Deze worden beschreven in de brochure 'De wereld van de literatuur' die u via het secretariaat van de vakgroep kunt aanvragen. Verder wordt in het kader van het post-academisch onderwijs op 6 maart 1997 een **studiedag** georganiseerd met als thema 'Fantastische literatuur in de 20e eeuw'. Deze studiedag is bedoeld voor leraren Nederlands en moderne vreemde talen HAVO/VWO maar staat uiteraard ook open voor andere geïnteresseerden. *De contactpersoon voor informatie over bovenstaande activiteiten en voor adreswijzigingen is: Annelies van den Hurk, secretariaat vakgroep*

Literatuurwetenschap, Muntstraat 4, 3512 EV Utrecht, tel (030) 2538242, fax (030) 2538381, e-mail Annelies.vandenHurk@let.ruu.nl

Nederlands

Van de hand van Menno Liauw en Leon van de Zande van de vakgroep Nederlands is verschenen 'Aen doorluchtige voorgangers hapert het niet; een geschiedenis van de neerlandistiek'. Dit boek beschrijft de geschiedenis van de neerlandistiek gedurende de afgelopen 200 jaar. Het is opgebouwd aan de hand van vijftien jaartallen waaraan een bepaalde gebeurtenis is gekoppeld. Het eerste hoofdstuk heeft als uitgangspunt 1795 en de instelling van de eerste leerstoel, het laatste 1996 en de nominatie voor de AKO-literatuurprijs van Frits van Oostroms 'Maerlants wereld'. In de verschillende

hoofdstukken wordt aandacht besteed aan wetenschapsopvatting en onderzoek, zoals in de hoofdstukken over literatuurgeschiedschrijving, spelling of genderstudies in de neerlandistiek. Ook wordt aandacht besteed aan de institutionele geschiedenis, zoals in de hoofdstukken over de onderwijswetgeving en de praktijk van colleges of de opname van taalbeheersing in het Academisch Statuut.

'Aen doorluchtige voorgangers hapert het niet' (169 pp) is voor f 10,- te verkrijgen bij het secretariaat van de vakgroep Nederlands, Trans 10, 3512 JK Utrecht, (030) 2538000.

Italiaans

Op vrijdag 14 maart heeft een studiedag plaats over het thema 'Il Viaggio in Utopia / De Utopische

Reis'. Op deze dag zijn al degenen die in Utrecht Italiaans gestudeerd hebben welkom. Gesproken zal worden door onder meer Cok van der Voort, Harald Hendrix, Laura Schram-Pighi, Dina Aristodemo en Reinier Speelman. Tijdens de koffie, thee en borrel is er ruime gelegenheid om oude vrienden en bekenden te ontmoeten. Voor informatie over het programma (tijden, locatie, etc.) kunt u vanaf 15 december contact opnemen met Christine Broeders van het secretariaat van de vakgroep Romaanse Talen en Culturen, tel. (030) 2536400, fax. (030) 2536167.

Sociale Wetenschappen

Alcmaeon

Heeft u wel eens stilgestaan bij de mogelijkheid om begunstiger te wor-

den van de Utrechtse Faculteitsvereniging der Sociale Wetenschappen Alcmaeon? En daarmee te profiteren van de voordelen die dit met zich meebrengt? De voordelen op een rijtje: Om te beginnen ontvangt u vijf keer per jaar ons sociaal-wetenschappelijk magazine 'Geestig'. Hierin wordt aandacht besteed aan actuele onderwerpen en onderzoeken, maar het ontbreekt ook zeker niet aan ontspannende teksten en columns. Verder wordt u door middel van nieuwsbrieven en folders op de hoogte gehouden van onze activiteiten. Deze variëren van groots opgezette congressen, lezingen en workshops tot excursies, elk gekoppeld aan actuele, sociaal-wetenschappelijke onderwerpen. De drie studie-inhoudelijke commissies (Arbeid, Organisatie en Management, Cultuur en Maatschap-

pij, en Gezondheid en Hulpverlening) doen hun best om ook dit jaar weer interessante onderwerpen aan te bieden. Kortom, voor slechts f 25,- kunt u een heel jaar lang 'Geestig' ontvangen en tegen korting of gratis alle Alcmaeon activiteiten bezoeken.

Informatie: Alcmaeon, Heidelberglaan 1, 3584 CS Utrecht, (030) 2533200, e-mail: alcmaeon@fsw.ruu.nl.

Wiskunde en Informatica

Avirus

Met ingang van 15 januari 1997 is het nieuwe adres van Avirus, de vereniging voor afgestudeerde informatici: Avirus, p/a A.C.M. van Hienen, Noorderlicht 11, 3454 SH De Meern, (030) 6622063.

Studentenleven

Triton

De U.S.R. Triton was deze zomer op de twee grote toernooien goed vertegenwoordigd. Op de Wereld Kampioenschappen in Strathclyde, Schotland, kwamen Christien Timmermans en Annette Bogtstra in actie. De ploeg van Christien Timmermans behaalde in de B-finale de eerste plaats. Annette Bogtstra behaalde in de lichte skiff een vierde plaats. Op de Olympische Spelen in Atlanta kwamen Pieter van Anandel en Laurien Vermulst in actie. In de B-finale behaalde de combinatie van Pieter van Anandel een vierde plaats. Laurien Vermulst kwam samen met Ellen Melisie - met wie ze in 1988 wereldkampioen werd - uit in de lichte dubbel twee. Ze behalen een zesde plaats. Op 11 januari 1997 zal de Utrechtse Studenten Roeivereniging Triton afscheid nemen van haar bootsman, Wim Heuvelman. Na een dienstverband van 35 jaar vindt Wim het tijd om te stoppen. De vader van Wim, Cor Heuvelman was van 1923 tot 1961 bootsman van U.S.R. Triton. Wim leerde het vak dus niet van een vreemde. Toen Wim begon, had de familie Heuvelman er al bijna veertig jaar dienstverband op zitten, en met het afscheid van Wim is dat bijna vijfenzeventig jaar geworden. Dit is voor de U.S.R. Triton reden om Wim op gepaste wijze te bedanken en daarom organiseert zij op 11 januari 1997 een afscheidsreceptie. Middels deze oproep nodigt de U.S.R. Triton al haar oud-leden uit om deze dag Wim de hand te schudden. Namens (oud-)Tritonleden wordt een gezamenlijk cadeau aangeboden. Wilt ook u hieraan deelnemen, dan kunt u telefonisch contact opnemen met de ab Actis van de U.S.R. Triton,

Bootsman Wim Heuvelman aan het werk.

Kirsten Schimmel, (030) 2889588. Na afloop van de receptie wordt op P.h.R.M het traditionele oud-leden-diner gehouden. Daarvoor kunt u bij de ab Actis een kaartje bestellen. Tevens verzoeken wij u fotomateriaal, en andere zaken die geassocieerd kunnen worden met Wim op te sturen, opdat wij dat op een gepaste manier kunnen verwerken. Ik verwacht u allen op zaterdag 11 januari op de 'Punt' (Verlengde Hoogravenseweg 13, Utrecht) en aansluitend op P.h.R.M.

BRUG

BRUG is op zoek naar oud-leden. In het kader van het toekomstig alumni-beleid willen wij graag ons oud-ledenbestand completeren. Dankbaar maken wij gebruik van deze mogelijkheid om onze oud-leden op te roepen. Wij zouden het zeer op prijs stellen als jij, oud-BRUG-GER, contact zou willen opnemen middels een brief of een telefoontje. Je kunt schrijven naar: Achter Sint Pieter 25, 3512 HR Utrecht t.a.v. BRUG, Liesbeth Fleuren. Je kunt bellen naar de BRUG-kamer: (030) 2536344 of (030) 2546655 (Liesbeth Fleuren, secretaris), (030) 2331046 (Maayke Cooymans, voorzitter).

Zinkstuk

Dit bericht is bedoeld voor alle oude ballen en oude tutten. Oftewel alle oud-leden van Zwem en Waterpolo Federatie 'Het Zinkstuk'. Velen van jullie zullen na de studietijd 'Het Zinkstuk' uit het oog verloren hebben. Uit het oog, maar hopelijk niet uit het hart.

Daarom hebben het bestuur van 'Het Zinkstuk' en kringen van oud-leden het initiatief genomen om de band tussen de vereniging en oud-leden te versterken. Daartoe zal een oud-ledenvereniging opgericht worden. Leden van deze oud-ledenvereniging worden op de hoogte gehouden van het wel en wee van 'Het Zinkstuk'. Dit zal gebeuren door toezenden van het welbekende verenigingsblad, het Blubblad. Uiteraard zal een gedeelte van het Blubblad geheel van en voor oud-leden gereserveerd zijn. Verder ontvang je als oud-lid jaarlijks een smoelenboek, waarin in de toekomst ook de oud-leden opgenomen zullen zijn.

Natuurlijk wordt ook het sportieve aspect niet vergeten. (Ex-)zwemmers kunnen zich meten tijdens de jaarlijkse clubkampioenschappen. (Ex-)waterpoloërs zijn uiteraard van harte welkom op het jaarlijkse Zinkstuk waterpolotoernooi. De echte fanatiekelingen kunnen verder nog aan andere toernooien in den lande deelnemen. Oude gewoontes, zoals 'een biertje' drinken na de wedstrijd, zullen hierbij zeker niet vergeten worden. De feesten zijn nog steeds werelds.

Is je interesse gewekt, neem dan contact op met Wilma van de Koot, (030) 2965049. Geef je adres en telefoonnummer door zodat wij je

van alle ontwikkelingen op de hoogte kunnen houden.

SIB-Utrecht

De Studentenvereniging voor Internationale Betrekkingen nodigt nog immer oud-leden uit om zich op te geven als reünist. Wij vinden het erg belangrijk om contact te houden met oud-leden en voor hen speciale activiteiten te organiseren. Natuurlijk zijn vrijwel al onze activiteiten open voor iedereen, dus ook oud-leden. Graag zouden wij voor hen wat extra willen doen. SIB-Utrecht bestaat vol-

gend jaar 15 jaar en dit derde lustrum gaat uitbundig gevierd worden. Dit lustrum vindt plaats in de week van 14 april 1997 en in deze week wordt ook de eerste reünisten-activiteit georganiseerd.

Reünist-aanmeldingen kunnen opgestuurd worden naar SIB-Utrecht, Postbus 13301, 3507 LH Utrecht of via sib@fys.ruu.nl. Natuurlijk kan meer informatie over de activiteiten die de SIB verder organiseert verkregen worden via het secretariaat, (030) 2532884 of op Internet: www.fys.ruu.nl/~sib.

Ontvangt u geen Illuster? Bent u niet bij de universiteit bekend als alumnus of alumna? Meldt u aan!

naam _____
 voorletters _____ m/v*
 adres _____
 postcode + woonplaats _____
 afgestudeerd/gepromoveerd* aan de Universiteit Utrecht _____
 in: _____ (jaartal)
 faculteit _____
 opleiding/studierichting _____

- Ik ontvang graag Illuster en meld mij aan voor het alumnibestand.
 Ik wil geen Illuster ontvangen, maar meld mij wel aan voor het alumnibestand.

Retourneren in een enveloppe zonder postzegel aan: Universiteit Utrecht, Afdeling In- en Externe Betrekkingen. T.a.v. coördinator alumnibinding, Antwoordnummer 8428, 3500 VW Utrecht

* Doorhalen wat niet van toepassing is

Bon

zaterdag 5 april 1997

Universiteitsdag

De Universiteit Utrecht en de Vereniging Utrechts Universiteitsfonds nodigen alumni van harte uit op deze dag naar Utrecht te komen.

In de ochtend en avond is er een algemeen programma. 's Middags ontvangen de volgende faculteiten hun alumni:

- Biologie (onder andere m.m.v. het Research Instituut Toxicologie) ► Farmacie ► Godgeleerdheid ► Letteren (m.m.v. algemene letteren ► algemene literatuurwetenschap ► algemene taalwetenschap ► Duits ► Engels ► fonetiek ► geschiedenis ► Italiaans ► Keltisch ► kunstgeschiedenis ► Nederlands ► Spaans ► theater-, film- en televisiewetenschap ► vertalen) ► Natuur- en Sterrenkunde ► Rechtsgeleerdheid ► Ruimtelijke Wetenschappen ► Scheikunde ► Sociale Wetenschappen ► Wijsbegeerte ► Wiskunde en Informatica.

Reserveer deze datum nu in uw agenda. In februari 1997 krijgen alle bij de universiteit bekende alumni het programma-overzicht thuisgestuurd. Informatie: Algemeen Informatiecentrum van de universiteit: (030) 2533550

Aardwetenschappen

Drs. M.G. Beckers, Geofysica
M.H.M.P. Brouwers, Geologie
Drs. A.H. Dijkstra, Geologie
Drs. M. van Noort, Geochemie
C.M. Olde Monnikhof, Geofysica
Drs. S.J. Schenau, Geochemie
Drs. J.J.C. van Zanten, Geofysica
Drs. M.C. van der Zwet, Geofysica

Biologie

Drs. J.H.M. Hendriks, Biologie
J.J. Roelse, Biologie
Drs. R.A. Scheffer, Biologie
Drs. Ing. R. Spijker, Biologie
Diergeneeskunde
R.G.A. Bos
E.M. Broens
Drs. R.P. Dijk
Drs. L. Dijkhuis

Farmacie

Drs. P.P. Don
Drs. J.J.M. Driessen
M.B. Drint
Drs. Y.M.M. Elbertse
Farmacie
Drs. M.R.M. van Asten
Drs. F. Jacobs-Linsen
Drs. R.J. de Jong
Drs. P.J. Lamping

Geneeskunde

Drs. S.D. Leefers-de Ruwe
Drs. H.J.J.M. Ligtenberg
F.J.A. de Nooij
Drs. M. Shirmohammadi
Drs. Q.F. Stout
Drs. H.M.P. Verdonk
Geneeskunde
Drs. N.H.F. van Aalst
Drs. M.L.F.J.T. van Aalst-Lahaye

Godgeleerdheid

Drs. P.M. Aarts
Drs. P. Allewijn
Drs. B.M.T. Alting v Geusau Schalken
Drs. W. Amptmeijer
Drs. E.J.M. Andriessen
Drs. C.P.A. van Apeldoorn
Drs. P.J.F. Athmer
Drs. M.G.E.M. Ausems

Godgeleerdheid

Drs. P.S. Toose

Letteren

Drs. J.E.A. Aartsen, Duits
M.J. Aerts, Nederlands
I.D. van Amelsfort, Spaans
Drs. L. Arens, Italiaans
Drs. J.F. van de Ban, Algemene Literatuurwetenschappen
Drs. R.D. Bauer, Duits
Drs. K.O. van den Berg, Geschiedenis
E.M.T. Bremer, Algemene Letteren
Drs. P.J.W. Ten Brinke, Algemene Letteren
J.H. Drentje, Geschiedenis
Drs. J.H. van Drooge, Algemene Letteren
Drs. M.H. Enting, Duits

Natuur- en Sterrenkunde

Drs. J.H. Aardoom, Meteorologie en fysische oceanografie
Drs. R. Stuik, Natuurkunde

Rechten

Mr. C.R. Klaassen, Rechten
R.P. Kok, Nederlands Recht

Drs. C.L. Mosterd, Nederlands Recht
Mr. J.E.M. van Zoelen, Nederlands Recht

Ruimtelijke Wetenschappen

M. Bakkenes, Fysische Geografie
P. de Blois, Sociale geografie
Drs. B.A. Brouwer, Sociale Geografie
Drs. M. de Graaf, Ruimtelijke Wetenschappen
Drs. M.A. de Ligny, Sociale Geografie
R.H. Mastebroek, fysische geografie
K.P.H. Nouwens, Sociale Geografie
Drs. L.H.W.H. Peters, Sociale Geografie
Drs. M.M.W. Schrama, Sociale Geografie
C.W.M. Zielhuis, Sociale Geografie

Scheikunde

S. Flink, Scheikunde
Dr. W.C. de Gruijter, Scheikunde
Drs. I.S. Ridder, Scheikunde
Drs. T. Wolfert, Scheikunde
Drs. A.A. Zweistra, Scheikunde

Sociale Wetenschappen

Drs. E.B. Bakker, Pedagogiek
Drs. E.J.J. de Bar, Psychologie
Drs. T. Beens, Pedagogiek
Drs. F.A.J.A. van Beugen, Onderwijskunde
Drs. E.M. van den Beukel, Pedagogiek

Drs. G.L. Bos, Algemene Sociale Wetenschappen
Drs. J.J. Bosland, Psychologie
J.M.C. Broersen, Psychologie
Drs. C.H.M. Deijkers, Onderwijskunde
Drs. S.M. Derkx, Algemene Sociale Wetenschappen
Drs. H.J. Eijlders, Algemene Sociale Wetenschappen

Wiskunde en Informatica

P.D. Backer, Informatica
R.E. Bijvank, Informatica
A.J.C. Bik, Informatica
T. V.A. Houben, Informatica
M. Janackova, Informatica
D.T. Janssen, Informatica

Wijsbegeerte

G.H.J. Janssen, CKI

Adres onbekend

Kent u één van deze alumni?
Laat het ons weten!

De Universiteit Utrecht probeert haar alumnibestand steeds te verbeteren. Momenteel beschikken we over circa 62.000 goede adressen. Van een groot aantal andere mensen hebben wij wel de naam, maar geen actueel adres. Een aantal van deze namen vindt u hieronder. Beschikt u over de juiste adresgegevens, schrijf ons dan. Ook wanneer u over naam- en adresgegevens van alumni beschikt, van wie u denkt dat zij helemaal niet bij ons bekend zijn.

Ons adres is: Universiteit Utrecht, afdeling In- en Externe Betrekkingen, t.a.v. coördinator alumnibinding, Antwoordnummer 8428, 3500 VW Utrecht. Een postzegel is niet nodig.

E-mail: illustrer@bur.ruu.nl.

Personalia

► De Venezolaan **Carlos Beltran**, natuurkunde-student aan de universiteit van Florida, is winnaar geworden van het tweede internationale pianoconcours voor studenten aan hogescholen en universiteiten, uitgeschreven door de Universiteit Utrecht.

► **Drs. Marjan Slob** is benoemd tot hoofdredacteur van het maandblad *Humanist*. Zij studeerde wijsbegeerte in Utrecht en volgde een postdoctorale opleiding journalistiek in Rotterdam, waarna zij een freelance-journalistenpraktijk startte. Zij geeft redactie-adviezen aan *Illustrer*.

► **Prof. dr. M. Horzinek**, hoogleraar virologie en virusziekten aan de faculteit Diergeneeskunde van

de Utrechtse universiteit, ontvangt de dr. M.W. Beijerinck Virologie Medaille 1996 van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen. Hij krijgt de onderscheiding voor zijn werk in de veterinaire virologie. Horzinek is de ontdekker van een groep virussen die ziekten veroorzaken bij paarden, koeien en varkens. Bovendien omschreef hij virussen die ziekten veroorzaken bij katten en kippen. De prijs wordt sinds 1966 eens in de drie jaar toegekend aan iemand die bijzondere prestaties heeft verricht op het gebied van de virologie.

► **Maarten Rook (MBA)**, directeur van de Dienst Bedrijfsvoering en Verantwoording van de Universiteit Utrecht, wordt op 1 januari 1997 algemeen directeur van het Holy-ziekenhuis in Vlaardingen. Tevens wordt hij lid van de Raad van Bestuur van de nieuwe combinatie die zal ontstaan na de fusie van het Holyziekenhuis met het Schiedamse ziekenhuis Schieland. Rook werd zeven jaar geleden aangesteld in zijn huidige functie en fungeerde sindsdien als rechter-

hand van het college van bestuur op het gebied van onder meer financiën en personeelszaken.

► **Drs. Berend van der Ploeg** is per 1 oktober 1996 in dienst getreden bij de landelijke werkgeversorganisatie VNO-NCW (Den Haag) als secretaris ruimtelijke ordening. Voordien was Van der Ploeg enige jaren werkzaam als fractiesecretaris van D'66. Van der Ploeg studeerde geschiedenis aan de Universiteit Utrecht.

► De Marco J. de Vries prijs voor biopsychosociale geneeskunde wordt dit jaar toegekend aan **dr. C. Heijnen**. Zij krijgt de prijs, een bedrag van tienduizend gulden beschikbaar gesteld door het VSB Fonds, voor haar onderzoek op het gebied van de psychoneuro-immunologie. Heijnen, staf lid bij het Wilhelmina Kinderziekenhuis in Utrecht, bestudeert de wisselwerking tussen geest en lichaam zoals die zich uit in (veranderingen van) het afweersysteem van de mens.

► **Mw. B. van Middelkoop-Berkhoff** heeft op 8 november afscheid genomen als secretaris van de Vereniging Utrechts Universiteits-

fonds. Mede door haar inzet en enthousiasme heeft het alumni-beleid een grotere aandacht gekregen. Ook in andere opzichten is het Universiteitsfonds onder haar leiding van grote betekenis geweest, zoals voor de bezetting van de bijzondere leerstoelen en het verlenen van subsidies. Mw. drs. Leneke Visser zal voorlopig als interim-secretaris fungeren.

Afscheid van mw. B. van Middelkoop-Berkhoff als secretaris van de Vereniging Utrechts Universiteitsfonds.

Oproep

Mededelingen voor deze rubriek kunt u sturen naar de redactie van *Illustrer*. Adres zie colofon.

Utrechtse afgestudeerden over 50 jaar leven en werk

Portretten van o.a.

Bär, Veder-Smit, Vinken, Vroman, Von der Dunk

Op 8 november is bij de Universiteit Utrecht een boek verschenen met veertien journalistieke portretten van afgestudeerden. Alumni die in de jaren dertig, veertig en vijftig in Utrecht studeerden, kijken terug op een halve eeuw leven en werk. Hoe is het hen persoonlijk vergaan? Hoe heeft de relatie tussen wetenschap en geloof, bedrijfsleven en politiek zich ontwikkeld?

De alumni:

- **Monseigneur Roland Philippe Bär** is sceptisch over de opleving van het geloof.
- **Nobelprijswinnaar Nicolaas Bloembergen** prijst het Amerikaanse onderzoeksklimaat.
- **Historicus Hermann von der Dunk** moppert over de universitaire ambtenarij.
- **De dames Van Herten-Romme en Van Lanschot** herinneren zich de opbouw van de studentenvoorzieningen.
- **De broers Gerrit en Laurens Jansen** zoeken naar de emotie van de wetenschapper.

► **Euro-ambtenaar Jan Janssen** beschrijft de perikelen van de interne markt.

► **Dirk Jan van de Kaa (NWO)** schildert de toekomst van het Nederlandse onderzoekslandschap.

► **Oud staatssecretaris Els Veder-Smit** onderzoekt de grenzen van het politiek bedrijf.

► **Schrijversechtbaar Leo Vroman en Tineke Sanders** 'kibbelt' over wetenschap en poëzie.

► **Uitgever Pierre Vinken** prijst

de berg aan wetenschappelijke publicaties.

► **Ambassadeur Arnold Peter van Walsum** spoort de Nederlanders aan tot creatief denken.

De auteurs

'Zo, dit is de wereld' is een uitgave van de Universiteit Utrecht, onder eindredactie van Twan Geurts. Ook de auteurs hebben bijna allemaal in Utrecht gestudeerd: Maarten Evenblij, Joke Mat, Peter Giesen, Erik Hardeman,

Peter van de Beek, Matthijs van de Schaft, Marjan Slob en Bas Mesters.

'Zo, dit is de wereld. Utrechtse afgestudeerden over 50 jaar leven en werk. Alumni-portretten'

Uitgave Universiteit Utrecht. Verkoop en distributie Kwadraat Uitgevers Groep BV, 108 blz. Geïllustreerd. ISBN 90 6481 600 X. NUGI 642. November 1996. Prijs f 24,90.

Mgr. R.P. Bär, een van de veertien alumni in 'Zo, dit is de wereld.'

naam _____

adres _____

postcode + woonplaats _____

Stuur mij het boek 'Zo, dit is de wereld' à f 24,90, exclusief verzendkosten.

Deze bon in een open envelop naar Kwadraat Uitgevers Groep BV, postbus 19024, 3501 DA Utrecht.

► Het boek is ook verkrijgbaar bij de betere boekhandel.

Bon

Illustrer 5, jaargang 1, december 1996.

Illustrer is een gezamenlijke uitgave van de Universiteit Utrecht en de Vereniging Utrechts Universiteitsfonds. In samenwerking met faculteiten en verenigingen, het Alumniplatform en de Stichting Utrechts Universiteitsblad. Illustrer verschijnt vier keer per jaar en wordt toegezonden aan afgestudeerden van de Universiteit Utrecht in een oplage van 62.000.

Hoofdredacteur: Twan Geurts
Redactie: Karin Beneken Kolmer, Noor van Haaren, Désirée Majoor, Onno Möller, Armand Heijnen
Redactie-advies: Niels Bruijtel, Kees van Dam, Roeland Dobbelaer, Lex Linssen, Marjan Slob

Redactie-raad: Jo Groebel, hoogleraar massacommunicatie; Willem Kardux, (voorzitter), secretaris Universiteit Utrecht; Joop Kessels, hoofd In- en Externe Betrekkingen; Joke Mat, redactie NRC-Handelsblad; Her van Oostendorp, Stichting Utrechts Universiteitsblad; Jules Stael, voorzitter Vereniging Utrechts Universiteitsfonds; Leon van de Zande, studievereniging Awater

Aan dit nummer werkten verder mee: Peter van de Beek, Mirke Beckers, Maarten Evenblij, Peter Giesen, Wilma van Hoeflaken, Han van der Horst, Frans van Mieghem, Niek Pas, Marjan Slob, Oene van der Wal

Fotografie: Maarten Hartman, Evelyne Jacq, Frans van Mieghem, Ivar Pel, Ron Roelofs, Stijn Rademaker, Pieter Vandermeer

Cartoon: Niels Bongers

Ontwerp en opmaak: Jeske van der Poel, Hans Lodewijkx visuele communicatie
Druk: Drukkerij Dijkman BV, Amsterdam

© Universiteit Utrecht.

Illustrer, periodiek voor alumni van de Universiteit Utrecht. Overname van artikelen is - onder bronvermelding - toegestaan.

ISSN: 1383-4703

Voor toezending is gebruik gemaakt van alumnibestanden van:
Vereniging Utrechts Universiteitsfonds
Reünistenvereniging BITON
Reünistenvereniging SSR-NU
Reünistenvereniging Unitas S.R.
'lungit lunctus'
Reünistenvereniging USC
Reünistenvereniging UVSV/NVVSU
Reünistenvereniging Veritas
Faculteit Godgeleerdheid
Faculteit Letteren
Faculteit Natuur- en Sterrenkunde
Faculteit Rechtsgeleerdheid
Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen
Faculteit Sociale Wetenschappen
Faculteit Scheikunde
Faculteit Wijsbegeerte
Faculteit Wiskunde en Informatica
A-Eskwadraat, Avirus, ESN, JVSU, PHEPH, SIB, SAMS, SVKIU, John Tomes, UGV, URIOS, UHSK, KNMG, KNMG, KNMvD, KNMP, NIBI

Redactie-adres:

Illustrer, postbus 80125,
3508 TC Utrecht,
(030) 2534073,
fax: (030) 2533685,
e-mail: k.beneken@bur.ruu.nl

Een kwartaalkuize uit de persberichten van promoties, oraties, publicaties en personalia

Haar en zweet

Analyse van haar en zweet kan in de toekomst een effectieve methode zijn voor het aantonen van drugsmisbruik. Dit blijkt uit het proefschrift 'Evaluation of non-invasive techniques in bioanalysis and toxicology' van Karin Höld. Bij ratten bleek zowel Alprazolam (een middel tegen angst dat de rijvaardigheid beïnvloedt) als Stanozolol (een spierversterkend middel) in het haar teruggevonden te worden. Analyse van speeksel geeft eveneens informatie

over de aanwezigheid van drugs, maar is minder geschikt voor drugscontrole, omdat het slechts een momentopname is. Met zogeheten zweetpleisters kan heroïne- en cocaïnemisbruik aangetoond worden. Frauderen is onmogelijk omdat de pleister zichtbaar beschadigd raakt als men deze wil verwijderen. Op 23 september promoveerde Höld bij de faculteit Farmacie (promotor: prof. dr. R.A.A. Maes en co-promotor: dr. J. Zuidema).

Jonge Turken op arbeidsmarkt

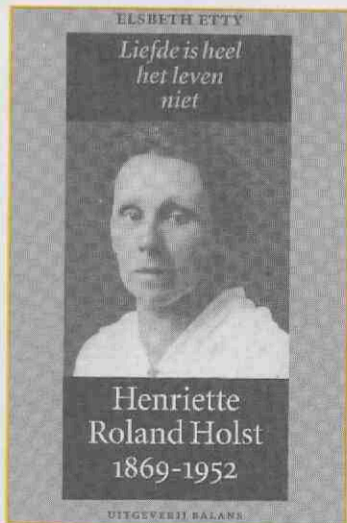
Turkse jong volwassenen hebben op de arbeidsmarkt een marginale positie. Het aantal dat werkt is vrij gering, en degenen met werk bevinden zich meestal aan de onderkant van de arbeidsmarkt. Onderzoeker Jan Veraart ziet echter ook gunstige ontwikkelingen. Het onderwijsniveau van jonge Turken stijgt en ze beginnen door te dringen tot de betere

banen. Veraart beschrijft in zijn proefschrift 'In vaders voetspoor; jonge Turken op de arbeidsmarkt' de arbeidsmarktpositie en -oriëntatie van Rotterdamse Turken in de leeftijd van 20 tot 25 jaar. Op 25 september promoveerde hij bij de faculteit Sociale Wetenschappen (promotores: prof. dr. H.B. Entzinger en prof. dr. G.B.M. Engbersen).

Mythische vrouw

Henriette Roland Holst (1869-1952) werd nog tijdens haar leven een mythe. Tijdgenoten typeerden haar als 'onze grootste dichteres' en

beschouwden haar tevens als profetes, wegbereidster en mythische figuur. Elsbeth Etty laat in haar proefschrift 'Liefde is heel het leven niet' (ISBN: 90 5018 502 9) het verband zien tussen haar dichterschap, politieke rol en privé-leven. "Ik wilde haar ontmythologiseren, niet ontluisteren, maar wel vermenschelijken. Ik wilde de vrouw achter de mythe zichtbaar maken. Het schrijven van biografieën van belangrijke vrouwen draagt ertoe bij dat de algemene geschiedenis niet langer automatisch wordt vereenzelvigd met vooraanstaande mannen." Etty promoveerde op 25 oktober bij de faculteit Letteren (promotores: prof. dr. R. Braidotti, prof. dr. J.Th.M. Bank; co-promotor: dr. M.J.H. Meijer).

Eerbetoon aan Jan Ligthart

Jan Ligthart (1859-1916) is vooral bekend als geestelijk vader van boeken als 'Ot en Sien', 'Pim en Mien' en het verbeterde leesplankje 'aapnoot-Mies'. Ruim dertig jaar was hij hoofd van een school in de Haagse Schilderswijk. Daar ontwikkelde hij een nieuw schoolsysteem voor de eerste drie schooljaren. 'Woordwetenschap' en 'pakhuis kennis' maakten

Barbara de Jong schetst een compleet beeld van schoolmeester-pedagoog Jan Ligthart.

plaats voor een meer actieve en kindelijke manier van leren. Op basis van een grote hoeveelheid historisch materiaal schetst de Utrechtse onderzoekster Barbara de Jong in haar proefschrift 'Jan Ligthart (1859-1916). Een schoolmeester-pedagoog uit de Schilderswijk' een compleet beeld van de kritische, ethische en productieve Ligthart. Op 26 november promoveerde zij in de Sociale Wetenschappen (promotores: prof. dr. J.D. Imelman en prof. dr. B. Rang (Goethe Universität, Frankfurt)).

Hoogleraren

In het komende kwartaal houdt de volgende hoogleraar zijn afscheidscollege (Aula van het Academieggebouw, Domplein 29, Utrecht om 16.00 uur):
Prof. dr. N.L. Dodde,
 faculteit Sociale Wetenschappen,
 21 maart 1997

In het komende kwartaal houden de volgende hoogleraren hun oratie (Aula van het Academieggebouw, Domplein 29, Utrecht om 16.15 uur):
Prof. dr. J.J. Kloek,
 faculteit Letteren,
 14 januari 1997
Prof. dr. G.B.M. Engbersen,
 faculteit Sociale Wetenschappen,
 6 februari 1997
Prof. dr. B.M. Spruijt,
 faculteit Diergeneeskunde,
 13 februari 1997
Prof. dr. A.W.M. Mooij,
 faculteit Rechten,
 19 maart 1997
Prof. dr. F.A. Maas,
 faculteit Godgeleerdheid,
 20 maart 1997

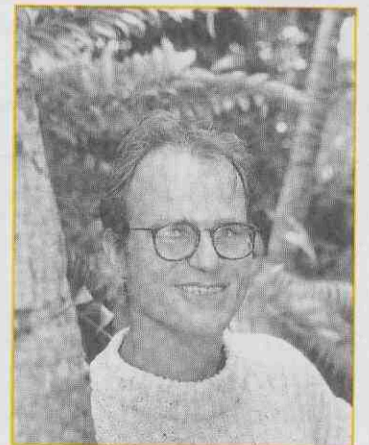
Bronchoscopie bij kinderen

Bronchoscopie, onderzoek van de luchtwegen met een optisch instrument, is ook voor kinderen zeer geschikt om luchtwegproblemen op te sporen. Uit vrees voor complicaties zijn artsen vaak terughoudend in de toepassing, waardoor veel kinderen te lang met luchtwegklachten blijven rondlopen. Dit blijkt uit het proefschrift 'Bronchoscopie bij kinderen. Endoscopie door de anaesthesioloog bij diagnostiek en behandeling van paediatrische luchtwegproblemen' van de anaesthesioloog Jan van Niekerk. Bronchoscopie is meestal een relatief kleine ingreep en duurt ongeveer anderhalf uur. Soms kan het tijdens dagbehandeling uitgevoerd worden. Op 27 september promoveerde Van Niekerk bij de faculteit Geneeskunde (promotor prof. dr. B. Smalhout).

Nederlander is gelukkig

In IJsland is de burger het meest gelukkig, in Bulgarije het minst. De socioloog prof. dr. Ruut Veenhoven berekende voor achtenveertig landen hoeveel gelukkige levensjaren de doorsnee burger beleeft. In IJsland is dat 62 jaar, in Bulgarije 32. Nederland is met enkele maanden minder dan IJsland een goede tweede. Veenhoven berekende het aantal gelukkige levensjaren door gegevens over gemiddelde levensduur te combineren met gegevens over gemiddelde levensvoldoening. Deze gegevens zijn beschikbaar uit respectievelijk bevolkingsregistraties en grootschalige enquêtes. De gelukkige levensverwachting blijkt het hoogst in de modernste en welvarendste landen. De maatschappelijke ontwikkeling in deze landen leidt dus niet tot een steeds minder leefbare samenleving. Op vrijdag 22 november aanvaardde Ruut Veenhoven zijn benoeming tot bijzonder hoogleraar bij de Universiteit Utrecht met de oratie 'Leefbaarheid van landen'.

hierop. Brouwer: "Als er twee tot vier bomen naast elkaar worden gekapt ontstaan er openingen in het kroon-dak van hooguit 500 m². Wortels van naburige, levende bomen kunnen dan de voedingsstoffen opnemen die vrijkomen door vertering van bladeren." Volgens Brouwer kan verstoring van de bodem beperkt worden door de stammen met een lier – die zeker 30 meter ver reikt – uit het bos te halen. Op 1 november promoveerde Brouwer bij de faculteit Ruimtelijke Wetenschappen (promotor: prof. dr. P.A. Burrough; co-promotores: dr. H.Th. Riezebos, dr. L.A. Bruijnzeel (Vrije Universiteit Amsterdam).

Leo Brouwer laat zien dat duurzame exploitatie van regenwoud mogelijk is.

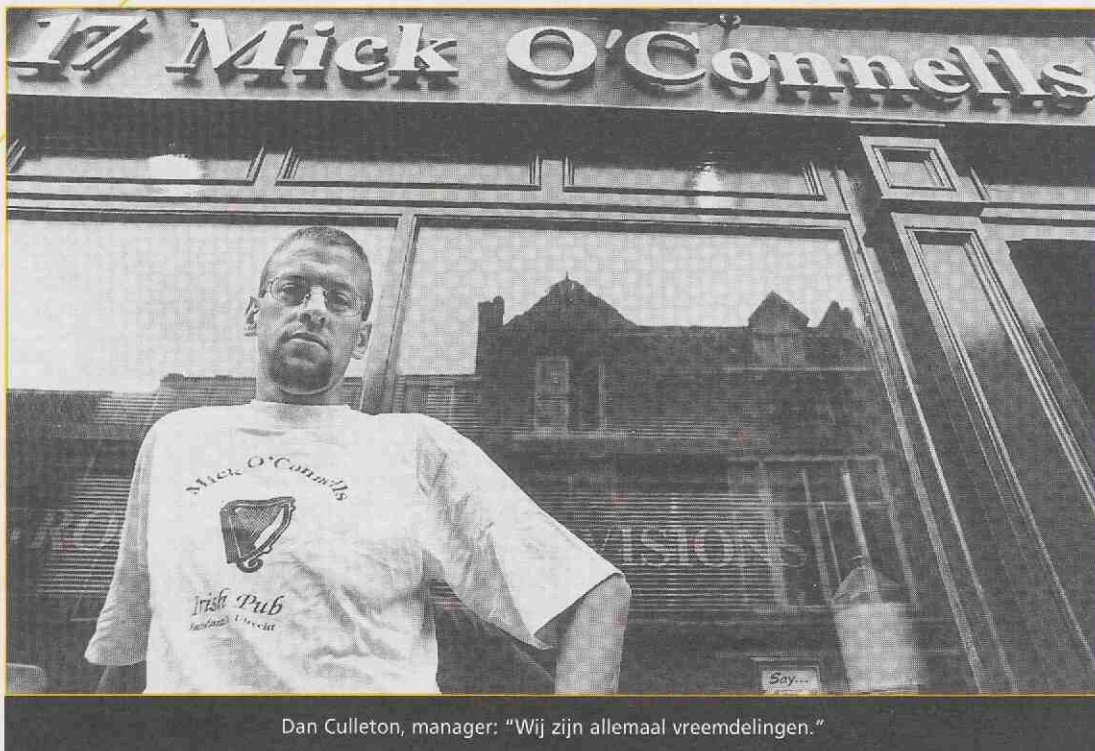
Exploitatie regenwoud is mogelijk

Duurzame productie van hout kan bijdragen tot het behoud van het tropisch regenwoud. Door deze vorm van landgebruik blijven ecologisch belangrijke eigenschappen van het

bos behouden en profiteert het land van de inkomsten en werkgelegenheid. Dit blijkt uit het proefschrift 'Nutrient cycling in pristine and logged tropical rainforest. A study in

Guyana' (ISBN 90-6266-137-8) van fysisch geograaf Leo Brouwer. In de regenwouden van Guyana onderzocht hij de kringloop van voedingsstoffen en de effecten van houtkap

Studentenkroeg Mick O'Connells Irish Pub

Dan Culleton, manager: "Wij zijn allemaal vreemdelingen."

Het Utrecht van Europa

De laatste tijd doet de Utrechtse universiteit haar best zich een beetje te profileren. Dat wordt tijd ook, want ze was altijd wat nondescript. Op de een of andere manier komen de roemruchte geschiedenis van drie eeuwen, de wereldberoemde faculteit Diergeneeskunde en alle gelauwerde geleerden uit het verleden, niet zo goed uit de verf. Zelfs als het bekendste ongeschoren gezicht van Nederland op de buis verschijnt – dat van de historicus en Amerika-kenner Van Rossem – associeert niemand dat met het Utrechts academisch kunnen.

Waar ligt de schuld? Voor een groot deel bij de universiteit zelf. Utrecht wenst het Berkeley van Europa te worden. Men stelt zich voor een Engelstalige opleiding te stichten die bij voorbaat wordt aangeduid als het Oxford onder de Dom. Je geeft dan toe, dat andere instellingen beter en beroemder zijn dan de jouwe. Dat is een zwaktebod.

Een paar maanden geleden had ik de gelegenheid de portretgalerij in de senaatszaal van het Academieggebouw te bewonderen. Eén hoogleraar herkende ik meteen. Dat was professor Voetius. Hij hangt ook in Colombo, bij de Hoge Raad. De opperrechters organiseren elk jaar een Voet Dinner, want het hele rechtssysteem van Sri Lanka is nog steeds op zijn denken gebaseerd. Daar had je waarachtig ook de grote negentiende-eeuwse vernieuwer van de oogheekunde Donders. En professor Opzoomer, die in zijn tijd zo veel liberalen van een filosofisch fundament heeft voorzien.

Ik weet niet of ze in Berkeley dan wel Oxford ook zo'n portretgalerij hebben, maar die van Utrecht hoeft daar in geen enkel opzicht voor onder te doen. Dat zijn die Utrechtse blijkbaar zelf vergeten. Dat komt natuurlijk, omdat alle fraaie onderkomens in de binnenstad, waar de oude geest nog hangt, zijn verlaten voor dat betonnen complex in De Uithof. Dat is nondescripte architectuur. Daar ga je je vanzelf ook nondescript voelen. Zo komen de gedachten aan Oxford of Berkeley vanzelf opborrelen.

Je kunt beter dicht bij huis blijven en aan je eigen stad denken, aan wat er al eeuwen aan kwaliteit en traditie in de schaduw van de Dom ligt. De conclusie is duidelijk. Utrecht moet zich als Utrecht profileren. Utrecht moet het Utrecht van Europa zijn.

Han van der Horst, historicus en werkzaam bij het NUFFIC. Hij studeerde aan de Herengracht in Amsterdam en niet aan de Kromme Nieuwegracht te Utrecht.

Ierse pubs zijn een groot succes in Europa, weet Dan Culleton (1968), manager van Mick O'Connells Irish Pub aan het Jansdam. Waarom, kan hij niet precies zeggen. "De atmosfeer, hè. Toeristen die in Ierland zijn geweest, zeggen: 'We hebben gevist en gewandeld en dat was leuk, maar we hebben vooral zo'n lol gehad in de pub'. Ierse pubs blijven bij. Daarom doen we hier zoveel mogelijk op z'n Iers. We hebben Guinness per pint, serveren Iers eten en onze hele staf is van Ierse komaf. Klanten kunnen hier een avondje hun eigen land verlaten." Culleton heeft in Ierland zeven jaar in het hotelwezen gezeten. Daarna vertrok hij naar Parijs waar hij drie jaar werkte in een Ierse pub, vlakbij de Opéra. Dat was niet makkelijk, 'veel concurrentie en Frans spreken geen Engels'.

Een Parijse vriend, mede-eigenaar van het café op het Jansdam, bood

Dan aan om in Utrecht een Ierse kroeg te beginnen. "Ik ging het café bekijken en ik voelde me er gelijk prettig. Utrecht lijkt een beetje op Galway in Ierland: vriendelijk, niet te groot en niet te klein, en je kunt er tenminste fietsen. Bovendien: in studentensteden wordt altijd veel bier gedronken."

Dan liet de hele inrichting uit Ierland overkomen: affiches, glazen tochtdeuren, maar ook het hout voor toog, vloer en muren. Op 15 maart 1996, St. Patrick's Day, ging de pub open. Vanaf het begin kwamen er veel studenten. "We adverteerden in studentenbladen en deden mee aan de introductiedagen. Nu komt hier een mooie mix van studenten, afgestudeerden en mensen die na het werk even een pilsje komen drinken."

In de pub zijn inmiddels al heel wat afstudeerfeesten gehouden. En elke dinsdag ontmoeten de Erasmusstudenten elkaar in Mick O'Connells. Deze studenten, die via internationale uitwisselingsprogramma's in Utrecht studeren, kwamen vlak na de opening naar Dan toe om te vragen of ze in zijn pub konden verzamelen. "Wij zijn allemaal vreemdelingen, en die trekken naar elkaar toe", weet Dan. "Bovendien is de pub groot genoeg voor een flink gezelschap. Op dinsdag is Engels hier de voertaal. In het begin van de avond praten de studenten een paar uurtjes over een of ander thema, en daarna is het feest. Nederlandse studenten hebben daar lucht van gekregen en stromen inmiddels ook toe. Ja, dinsdag is een goede avond." (MS)

Illuster 6

verschijnt op 22 maart 1997.

Reacties, suggesties en ingezonden mededelingen kunt u toezenden aan de redactie vóór 29 januari 1997.

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden mededelingen in te korten of te weigeren.

Adressen

Universiteit Utrecht Bestuursgebouw
Heidelberglaan 8, 3584 CS Utrecht
(030) 2533550 Fax: (030) 2533388

Vereniging Utrechts Universiteitsfonds
Bureau: Achter de Dom 20,
3512 JP Utrecht (030) 2538025

Coördinator alumnibinding

Mw. drs. D.T.M. Majoor, Heidelberglaan 8,
3584 CS Utrecht (030) 2534072
E-mail: d.majoor@bur.ruu.nl

Aardwetenschappen

Budapestlaan 4, 3584 CD Utrecht
Postbus 80021, 3508 TA Utrecht
(030) 2535050 Fax: (030) 2535030
E-mail: i.beekman@earth.ruu.nl

Biologie F.A.F.C. Wentgebouw

Sorbonnelaan 16, 3584 CA Utrecht
Postbus 80088, 3508 TB Utrecht
(030) 2532276 Fax: (030) 2534526
E-mail: w.j.c.amesz@boev.biol.ruu.nl

Diergeneeskunde Androclusgebouw

Yalelaan 1, 3584 CL Utrecht
Postbus 80163, 3508 TD Utrecht
(030) 2534851 Fax: (030) 2537727

Farmacie F.A.F.C. Wentgebouw

Sorbonnelaan 16, 3584 CA Utrecht
Postbus 80082, 3508 TB Utrecht
(030) 2537313/2532525 Fax: (030) 2513953
E-mail: h.m.dobbelaar@far.ruu.nl

Geneeskunde Stratenum

Universiteitsweg 100, 3584 CG Utrecht
Postbus 80030, 3508 TA Utrecht
(030) 2538888 Fax: (030) 2539025
E-mail: bureau@med.ruu.nl

Godgeleerdheid Willem C. van Unnikgebouw

Heidelberglaan 2, 3584 CS Utrecht
(030) 2531853 Fax: (030) 2533241
E-mail: theology@cc.ruu.nl

Letteren

Kromme Nieuwegracht 46, 3512 HJ Utrecht
(030) 2536105 Fax: (030) 2536083 E-mail
medewerkers: <achternaam>@ruu.nl

Natuur- en Sterrenkunde

Princetonplein 5, 3584 CC Utrecht
Postbus 80000, 3508 TA Utrecht
(030) 2533284 Fax: (030) 2539282
E-mail: facbureau@fys.ruu.nl

Rechtsgeleerdheid

Janskerkhof 3, 3512 BK Utrecht
(030) 2537018/2537017 Fax: (030) 2537300
E-mail medewerkers: <voorletters.voor-
voegselsachternaam>@rgl.ruu.nl

Ruimtelijke Wetenschappen

Willem C. van Unnikgebouw
Heidelberglaan 2, 3584 CS Utrecht
(030) 2532044 Fax: (030) 2540604
E-mail: r.vanderlinden@frw.ruu.nl

Scheikunde F.A.F.C. Wentgebouw

Sorbonnelaan 16, 3584 CA Utrecht
Postbus 80083, 3508 TB Utrecht
(030) 2533791/2533792 Fax: (030) 2533072
E-mail: bureau@chem.ruu.nl

Sociale Wetenschappen Centrumgebouw

Zuid, Heidelberglaan 1, 3584 CS Utrecht
(030) 2534700 Fax: (030) 2531619
E-mail: bureau@fsw.ruu.nl

Wijsbegeerte Bestuursgebouw

Heidelberglaan 8, 3584 CS Utrecht
(030) 2531831 Fax: (030) 2532816
E-mail: bureau@phil.ruu.nl

Wiskunde en Informatica

Budapestlaan 6, 3584 CD Utrecht
(030) 2531515/2533536 Fax: (030) 2518394
E-mail: hurk@math.ruu.nl

IVLOS Bestuursgebouw

Heidelberglaan 8, 3584 CS Utrecht
(030) 2533400 Fax: (030) 2532741
E-mail: ivlos@ivlos.ruu.nl